

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementprijs: 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

Beschouwingen in verband met de juridische aard van de «Beslissingen» van de Paritaire Comités

1. De Ministerraad heeft in zijn vergadering van 15 juli 1966 de tekst van een wetsontwerp betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités aangenomen. Hiermede wordt het vraagstuk van de collectieve arbeidsovereenkomsten terug in de aandacht geplaatst.

Herinneren wij eraan dat in ons land geen wet bestaat inzake de collectieve arbeidsovereenkomsten. Desniettemin kent dit rechtsinstituut een veelvuldige toepassing in ons sociaal recht. De collectieve arbeidsovereenkomsten beheersen de individuele en de collectieve betrekkingen tussen de werknemers en de werkgevers, evenals tussen hun representatieve organisaties. Gesloten in of buiten paritaire overlegorganen, paritaire comités genoemd, kunnen zij door de Koning algemeen verbindend gemaakt worden, m.a.w. bindend voor alle werkgevers en werknemers die ressorteren onder de bevoegdheid van het paritair comité. Dit werd mogelijk door de besluitwet van 9 juni 1945 tot vaststelling van het statuut van de paritaire comités: «Op verzoek van het (paritair) comité of van een vertegenwoordigende (werkgevers- of werknemers-) organisatie kan een koninklijk besluit aan de (door dat comité) getroffen beslissingen bindende kracht geven».

Verschillende auteurs ⁽¹⁾ en een deel van de rechtspraak ⁽²⁾ weigeren in die «beslissingen» van de paritaire comités collectieve arbeidsovereenkomsten te zien. De koninklijke besluiten welke die «beslissingen» algemeen verbindend verklaren worden nu eens als voogdijbesluiten ⁽³⁾, dan als reglementaire ⁽⁴⁾ besluiten beschouwd. Een recentere theorie ⁽⁵⁾ oordeelt nog dat de Koning een reglementaire bevoegdheid door goedkeuring uitoefent.

2. Laat ons vooreerst de juridische aard van de «beslissingen» getroffen door de paritaire comités onderzoeken.

Vier argumenten worden ingeroepen om te concluderen dat de «beslissingen» van de paritaire comités geen collectieve arbeidsovereenkomsten zijn.

3. Vooreerst onderlijnt Prof. *Horion* ⁽⁶⁾ dat deze collectieve akkoorden een groot deel van de burgers aanbelangen, zodat zij niet kunnen ondergebracht worden

in het burgerlijk recht dat volledig afgestemd is op de individuele overeenkomsten. De onderhandelaars gedragen zich bij het sluiten van die collectieve akkoorden als politieke mandatarissen ⁽⁷⁾. Wat zij willen is een reglement uitvaardigen. De Hr. *Cornil* ⁽⁸⁾ heeft hierop geantwoord dat een cooperatieve vennootschap eveneens een groot aantal burgers aanbelangt zonder dat daarom aan haar contractuele aard getwijfeld wordt. Voegen wij hier aan toe dat de zgn. toetredingscontracten (met gas-, water-, electriciteits-, tram-, autobus- of spoorwegmaatschappijen) evenmin beantwoorden aan de klassieke individuele overeenkomst.

De werkgevers- en werknemersafgevaardigden die een collectieve arbeidsovereenkomst afsluiten wensen ongetwijfeld dat een zo groot mogelijk aantal ondernemingen, om niet te zeggen alle ondernemingen van de bedrijfstak, de normatieve bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomst zouden eerbiedigen. Dit betekent dat, wanneer men hun streven uit burgerrechtelijk oogpunt bekijkt, zij willen afwijken van de regel dat die overeenkomsten enkel de partijen binden (art. 1165 B.W.). Het klassieke contract bindt enkel diegenen die het gesloten hebben. Het heeft een betrekkelijke toepassing.

De collectieve arbeidsovereenkomst streeft een absolute toepassing na.

Doch dit beginsel is niet vreemd aan het burgerlijk recht, waarin men, in strijd met hogervermeld artikel 1165, gevallen aantreft waarin een contract andere personen dan de contracterende partijen aanbelangt (vb. beding ten behoeve van derden, akkoord na faillissement, bij medeïgendom, enz...) ⁽⁹⁾.

O.i. is de contractuele aard van de collectieve arbeidsovereenkomsten onloochenbaar: de partijen bepalen vrij het toepassingsgebied, de inhoud, de duur, de modaliteiten van opzegging, de datum van inwerkingtreding, enz... Bij het aangaan van collectieve arbeidsovereenkomsten zijn de partijen trouwens soms veel vrijer dan bij het sluiten van individuele arbeidsovereenkomsten.

Wie de techniek van de tot stand koming van collectieve arbeidsovereenkomsten kent zal hierin ongetwijfeld meermaals de klassieke wijze van de vorming van de contracten aantreffen: de voorbesprekingen, de voorstellen en tegenvoorstellen, het eenzijdig aanbod, de contractbelofte, de aanvaarding, de latere toetreding.

grotere bevoegdheid: hun advies moet eensluidend zijn, soms zelfs eenparig, zij moeten een voorstel doen of een verzoek richten aan de uitvoerende macht waardoor zij ook het initiatief krijgen, zij nemen voorafgaandelijk een beslissing welke de overheid moet aanvaarden of weigeren. Deze evolutie is ongeordend gebeurd en het parlement heeft dikwijls niet juist de betekenis ingezien van de termen advies, voorstel, verzoek, voordracht, beslissing, enz... ⁽⁵⁵⁾ of er soms tegen gereageerd. ⁽⁵⁶⁾

De wetgever zal bij de bespreking van het statuut van de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités voor een keuze staan: ofwel kent hij aan de paritaire comités zelf een reglementaire bevoegdheid toe, ofwel behoudt de Koning de reglementaire bevoegdheid. De eerste richting, die ongetwijfeld aansluit bij de wens van de sociale partners ⁽⁵⁷⁾ vereist een voorafgaandelijke wijziging van de Grondwet. ⁽⁵⁸⁾

De tweede richting beantwoordt niet aan de sociale werkelijkheid.

De sociale partners zijn er vast van overtuigd dat zij bij de collectieve arbeidsovereenkomst het reglement van de bedrijfssector of van de onderneming vaststellen. Met moeite ⁽⁵⁷⁾ aanvaarden zij het toezicht ⁽⁵⁹⁾ van de uitvoerende macht over de inhoud van de collectieve arbeidsovereenkomsten.

Wellicht wordt het een compromisoplossing waarbij Koning en paritaire comités de uitvoerende macht gezamenlijk uitoefenen.

J. PETIT,
Doctor in de Rechten,
Adjunct-Kabinetschef van de
Minister van Tewerkstelling en Arbeid

(1) *Horion*: Nota - Rev. Crit. jur. belge 1950 blz. 225. *Horion*: La force obligatoire des accords collectifs du travail. Revue de l'Inst. de soc. 1954, blz. 805.

Cornil: Note - Rev. crit. jur. Belge 1962, blz. 432.
(2) Vergelijk W.R. Beroep Bergen 18.3.1961 T.S.R. 1961, blz. 113 en W.R. Beroep Bergen 17.10.1961 Rec. Jur. belge 1962, blz. 421 en noot *M. Cornil*.

(3) *Haesaert*: Les commissions paritaires et le pouvoir d'annulation du Conseil d'Etat. T.S.R. 1955, blz. 85. *Ganshof van der Meersch*: Pouvoir de fait et règle de droit dans le fonctionnement des institutions politiques 1957, blz. 100.

Senaat 1952-53, doc. 318, blz. 2.

(4) *Horion*: Rep. prat. droit belge V° Travail (Commission paritaires n° 40).
Bove: Kenmerken van de door de paritaire comités tot stand gebrachte reglementering. Tijd. voor Best. 1957, blz. 178.

(5) Nota *J. Le Brun*, R.J.D.A. 1962, blz. 99.
(6) *Horion*: op. cit. Rev. Inst. soc., blz. 805.
(7) *Horion*: op. cit. Rev. crit. jur. belge, blz. 225.
(8) *Cornil*: op. cit. blz. 437.
(9) *De Page*: Traité de droit civil 1939, t. I, n° 120 ter.
(10) *G. De Broeck*: De vredesplicht in de collectieve arbeidsovereenkomst. Belgisch interuniversitair centrum voor sociaal recht. Studiedag van 23 mei 1964, blz. 30.

(11) Zie o.m. art. 31 r en art. 31 s van de Franse wet van 11 februari 1950; § 20 à § 28 van de Zweedse wet van 11 september 1936; art. 15 en 16 van de Nederlandse wet van 24 december 1927, enz...

(12) Zie o.m. art. 1142, 1146 en 1382 Bgl. Wb.

(13) Zie bijv. artikel 6 van de collectieve arbeidsovereenkomst van de textielnijverheid, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 1 oktober 1963 (B.S. 9.10.1963) en een dergelijk systeem werd toegepast voor het vlas (K.B. 16.1.1964 - B.S. 25.2.1964); de steenbakkerijen van de Rupel (K.B. 24.2.1965 - B.S. 10.3.1965).

(14) Arrest van 28 januari 1954 «la personnalité civile n'est pas une création de la loi, elle appartient en principe à tout groupement pourvu d'une possibilité d'expression collective pour la défense d'intérêts licites, dignes, par suite d'être juridiquement reconnus et protégés».

(15) Arrest *Moulin* van 6 april 1966.

(16) Vroeger oordeelde de Raad van State dat een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid geen beroep kon instellen bij de Raad van State. Arresten van 28 maart 1949 en 9 december 1949 in Tijd. voor Best. resp. 1949, blz. 144 en 1950, blz. 189.

(17) *Cornil* op. cit. blz. 436.

(18) De Raad van State kan nochtans toezicht uitoefenen. Zie bijv. arrest *Detry* e.a. 5.6.1950.

(19) O.m. in art. 5 van het koninklijk besluit van 5 januari 1957 waarbij de benaming, de bevoegdheid en de samenstelling der paritaire comités vastgesteld wordt; in art. 4 van het besluit van de Regent van 13 juni 1949 tot oprichting van de ondernemingsraden; in art. 1 § 4 b van de wet van 10 juni 1952 betreffende de gezondheid en de veiligheid van de arbeiders.

(20) Cass. 22.1.1953, Pas. 53, 1, 362; zie ook Cass. 21.12.1950, Pas. 51, 1, 267.

(21) Sen. Zitt. 1938-39, doc. nr. 7.

(22) art. 1, eerste lid = art. 37, eerste lid; art. 1, tweede lid = art. 39; art. 2 = art. 37, tweede lid; art. 5 = art. 42, eerste lid; art. 7 = art. 44, derde lid; art. 8 = art. 44, eerste en tweede lid; art. 10 = art. 41, enz...

(23) In die zin ook: *Dieu*: L'autonomie de la volonté dans les conventions collectives. Rev. inst. soc. 1949, blz. 461.

(24) Sen. zitt. 1938-39, doc. nr. 7, blz. 10.

(25) art. 4 wet 8 juli 1936, Kamer B.Z. 1936, doc. nr. 7, blz. 4. Kamer B.Z. 1936 - verslag *Bodart*, doc. nr. 9, blz. 3. Kamer Parl. Hand. 27.6.1936, blz. 91 - tussenkomst van Volksvertegenwoordiger *De Winter*.

Senaat B.Z. 1936 - Verslag *Mertens* - doc. nr. 9, blz. 7 en 11.

(26) art. 4 wet 8 juli 1936.

Kamer B.Z. 1936 - Verslag *Van Wallegghem* - doc. nr. 10, blz. 3. Kamer Parl. Hand. 27.6.1936, blz. 78 - verklaring Minister *Delattre*.

Senaat Parl. Hand. 3.7.1936, blz. 76 - verklaring Minister *Delattre*.

(27) Kamer B.Z. 1936, doc. nr. 7, blz. 5.

Kamer Parl. Hand. 27.6.1936, blz. 91 - tussenkomst van de *Hr. Van Wallegghem*.

Kamer Parl. Hand. 27.6.1936, blz. 95 - tussenkomst van Minister *Delattre*.

(28) De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft zich nochtans tegen die eenparigheid uitgesproken bij de bespreking van de wet van 15 december 1950 tot wijziging van de wet van 10 februari 1934 houdende regeling van de huisarbeid. Zie Kamer 1946-47, doc. 483, blz. 4 en openbare zitting 3 december 1947, blz. 15.

(29) *Horion*: Rev. crit. jur. belge 1950, blz. 222 - noot 1.

(30) Stuk nr. 45-7, blz. 2.

(31) *G. De Cuyper*: Aangaande collectieve overeenkomsten, R.W. 1952-1953, kol. 231. L'organisation des rapports entre employeurs et salariés. Avant-projet de loi. Institut Solvay 1945, blz. 20-21.

(32) art. 1 wet 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredes tijd.

(33) art. 22 § 2 wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven.

(34) bijv. art. 21 § 2 wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven.

art. 11 wet 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen: de beslissing mag genomen worden met 75 t.h. der stemmen van ieder der partijen.

(35) Advies van de *Hr. Hayoit de Termicourt*, procureur-generaal bij het Hof van Cassatie. Rev. belge sec. soc. 1958, blz. 61. Het argument werd hernomen door *R. Blanpain* in zijn werk: «De collectieve arbeidsovereenkomst». 1961, blz. 174.

(36) Senaat - Bijzondere zitting 1961, nr. 146, blz. 10.

(37) idem., blz. 56.

(38) idem., blz. 24.

(39) idem., blz. 27.

(40) Kamer, Parl. Hand. 27.6.1966, blz. 102 - tussenkomst van *Hr. Bodart*.

Kamer, Parl. Hand. 27.6.1966, blz. 82 - verklaring van Minister *Delattre* en art. 7 van de wet.

(41) Kamer, Parl. Hand. 27.6.1966, blz. 81 - verklaring van Minister *Delattre*.

(42) Kamer, Parl. Hand. 27.6.1966 - blz. 101-102 - tussenkomst van de *Hr. Bodart*.

(43) Kamer, Parl. Hand. 27.6.1966 - blz. 78 - verklaring van Minister *Delattre*.

(44) Verslag Senator *Mertens* - Senaat 1936, doc. nr. 9, blz. 7.

(45) Senaat, Parl. Hand. 3.7.1966, blz. 76 - verklaring van Minister *Delattre*.

De term bekrachtiging vinden wij terug in artikel 9 van de wet van 15 december 1950 tot wijziging van de wet van 10 februari 1934 houdende regeling van de huisarbeid.

(46) Kamer, Parl. hand. 27.6.1966, blz. 91 - verklaring volksvertegenwoordiger *De Winter*.

(47) Kamer, Parl. hand. 27.6.1966, blz. 86 - verklaring volksvertegenwoordiger *Van Wallegghem*.

(48) Senaat, 28 september 1920, doc. 228, blz. 13-14.

(49) Senaat, Parl. Hand. 26.10.1920, blz. 409.

(50) Zie blz. 9 van de memorie van toelichting.

- (51) Cass. 5.12.1957, Pas. 1958, 1, 357.
 (52) Arresten *Senten* 7.5.1952 en Vereniging van kolenhandelaars der Provincie Antwerpen.
 Zie ook Studie van *Haesaert*, vermeld onder noot 3 die tot de tegenovergestelde conclusie komt.
 (53) Contra: *Van Goethem*: Nieuwe vormen van sociaal recht. R.W. 1949-50, kol. 968-970.
 (54) *H. Lenaerts*: De verordenende bevoegdheid van de organen der bedrijfsorganisatie. *Tijd. Best.* 1957, blz. 160 à 162. Er bestaan nochtans gevallen waarbij de wetgever de verordenende uitvoeringsbevoegdheid die volgens de Grondwet alleen bij de Koning berust aan zelfstandige bestuurs-overheden overdraagt. Een recent voorbeeld: de bankcommissie (zie Senaat 1965-66, doc. nr. 289).

- (55) Zie bijv. Kamer 1962-63, doc. 476, nr. 12, blz. 5.
 (56) Zie Kamer 1961-1962, doc. 369, nr. 4 - discussie rond artikel 12, wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst.
 (57) Zie Pact van sociale solidariteit art. 48, «De besluiten zullen bindend zijn... behoudens verzet van de Regering».
 (58) *H. Lenaerts*: Vaste colleges van advies en bijstand in België. Zwolle 1964, blz. 20. Zie ook noot 50.
 (59) Dit toezicht heeft gewoonlijk betrekking op volgende punten: de redactie van de teksten (terminologie, onjuiste vertalingen), de toepassing van art. 119 van het Verdrag van Rome, de onbevoegdheid van het partitair comité (bijv. om bepaalde vergoedingen van belasting en sociale zekerheidsbijdragen vrij te stellen).

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1ste Kamer. — 9 december 1965.

Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: M. Busin.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat: Mr. Van Rijn.

Rechterlijke inrichting. — Hof van Beroep. — Samenstelling. — Niet-vermelding van aanwezigheid van het openbaar ministerie. — Nietigheid.

Buiten de door een bijzondere bepaling gestelde uitzonderingen maakt het openbaar ministerie integrerend deel uit van het hof van beroep; in zijn afwezigheid is het hof niet wettelijk samengesteld en kan het dienvolgens niet wettelijk ter zitting de bij het hof aanhangige zaken instrueren, zonder dat een onderscheid behoeft te worden gemaakt tussen de zaken die verplicht aan het openbaar ministerie worden medegedeeld en die waarvan de mededeling facultatief is.

Is nietig het arrest van het hof van beroep in een zaak waarbij noch in de zittingsbladen, noch in het arrest de aanwezigheid van een magistraat wordt vermeld op de terechtzitting waarop de zaak werd geïnstrueerd.

N.M.B.S. t/ Cockerill-Ougrée.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen op 18 maart 1959 door het Hof van Beroep te Luik;

Wat betreft de voorziening gericht tegen verweerder, de naamloze vennootschap Cockerill Ougrée:

Over het middel afgeleid uit de scheiding van de artikelen 30, 96, 101 en 105 van de Grondwet, 1, 2, 5 en 6 van titel VII van de wet betreffende de rechterlijke inrichting van 16-24 augustus 1790, 36 van het decreet van 30 maart 1808 bevattende het reglement op de politie en de tucht van de hoven en rechtbanken, 6, 7, 45 en 47 van de wet van 20 april 1810 betreffende de rechterlijke inrichting en het bestuur van het gerecht, 83, 89 tot 92, 138 van het Wetboek van burgerlijke Rechtsvordering, 82 (gewijzigd door de wet van 17 augustus 1903, artikel 3), 84, 150, 151 (gewijzigd door de wet van 29 maart 1929, artikel 2), 155, 156 van de wet van 18 juni 1869 betreffende de rechterlijke inrichting in uitvoering van het koninklijk-besluit van 22 februari 1892 bekendgemaakt, alsook van paragraaf X van het enig artikel van de wet van 25 oktober 1919 door de wet van 18 augustus 1928 verlengd,

doordat noch uit de zittingsbladen, noch uit geen

enkel bescheid waarop het Hof acht mag slaan, blijkt dat een magistraat van het openbaar ministerie de zitting van het Hof van Beroep van 11 februari 1959 bijgewoond heeft, in de loop waarvan de partijen geconcludeerd en gepleit hebben, de debatten gesloten werden en de zaak in beraad gehouden werd, terwijl, buiten de uitzonderingen gesteld door een bijzondere en ter zake vreemde bepaling, het openbaar ministerie van het hof van beroep integrerend deel uitmaakt en, bij zijn afwezigheid, dit hof niet wettelijk samengesteld is en dienvolgens ter zitting de daarbij aanhangige zaken niet wettelijk kan instrueren, zonder dat een onderscheid behoeft gemaakt te worden tussen de zaken die verplicht aan het openbaar ministerie medegedeeld worden en die waarvan de mededeling facultatief is, zodat het bestreden arrest daar het op een met nietigheid behept onderzoek ter zitting steunt, zelf nietig is;

Overwegende dat, volgens de bij de voorziening gevoegd bladen van de zitting door het hof van beroep op 11 februari 1959 gehouden en in de loop waarvan de partijen conclusies voorgelezen en neergelegd hebben, en in de zaken waarover het bestreden arrest uitspraak doet, gepleit hebben, het hof van beroep, op gezegde zitting, samengesteld was uit de h.h. Renard, voorzitter, Caprasse en Capelle, raadsheren en Close, griffier; dat op deze zelfde zitting de debatten voor gesloten verklaard werden en de zaken in beraad gehouden;

Overwegende dat noch deze zittingsbladen, noch het bestreden arrest van de aanwezigheid van een magistraat van het openbaar ministerie op bovengemelde zitting melding maken;

Overwegende dat uit de artikelen 82, 150, 151 van de wet van 18 juni 1869 op de rechterlijke inrichting en 138 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, alsook uit paragraaf tien van het enig artikel van de wet van 25 oktober 1919 door de wet van 18 augustus 1928 verlengd volgt dat, buiten de door een bijzondere en ter zake vreemde bepaling gestelde uitzonderingen, het openbaar ministerie integrerend deel van het hof van beroep uitmaakt; dat in zijn afwezigheid, het hof niet wettelijk samengesteld is en, dienvolgens, niet wettelijk ter zitting de bij hun aanhangige zaken kan instrueren, zonder dat een onderscheid behoeft gemaakt te worden tussen de zaken die verplicht aan het openbaar ministerie medegedeeld worden en die waarvan de mededeling facultatief is;

En overwegende dat, het bestreden arrest steunend op een onderzoek ter zitting, dat met nietigheid behept is, zelf nietig is;

Dat het middel gegrond is;

Wat betreft de oproeping tot bindendverklaring van

arrest door eiseres, van de «Société Nationale des chemins de fer français»:

Overwegende dat deze oproeping tot tussenkomst gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest; verklaart het thans gewezen arrest bindend voor de «Société Nationale des chemins de fer français»;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt eerste verweerster in de kosten, met uitzondering van de kosten betreffende de oproeping tot tussenkomst van tweede verweerster, die deze ten laste zullen zijn.

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

NOOT: In dezelfde zin: Cass. 13 april 1961, R.W. 1961-1962, 736.

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 10 mei 1966.

Voorzitter: M. Van Beirs.

Raadsheer-verslaggever: M. Moriamé.

Eerste advocaat-generaal: M. Ganshof van der Meersch.

Vennootschappen. — Personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. — Afgescheiden vermogen.

Zolang de rechtspersoon van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid bestaat, heeft deze de uitsluitende eigendom van zijn vermogen, dat niet vermengd wordt met dat van de vennoten, wier maatschappelijke aandelen slechts recht geven op de eventuele winst en, bij de verdeling, op een deel in het maatschappelijk bezit.

Leysen c.s. t./ Belgische Staat.

Gelet op het bestreden arrest, op 10 januari 1963 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1234, 1282, 1283, 1315, inzonderheid lid 2, 1349, 1353 van het Burgerlijk Wetboek, 14, inzonderheid paragraaf 1, 3°, a, en, voor zoveel al nodig, 15, paragraaf 2, van de bij het besluit van de Regent van 15 januari 1948 gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen, 3, 6, van de wetten betreffende de nationale crisisbelasting gecoördineerd bij besluit van de Regent van 16 januari 1948 en 2 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 30 november 1935 (boek I, titel IX, van het Wetboek van Koophandel),

doordat het bestreden arrest in een middel ambts-halve aangevoerd om de bedoelde aanslagen ten dele te verantwoorden, beslist dat de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Keuppens-Leysen gedurende het betrokken dienstjaar schulden heeft kwijtgescholden en dat «in zover de schuldkwijtschelding heeft plaatsgehad in het voordeel van de vennoten van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Keuppens-Leysen, het gaat om geldsommen door de vennootschap aan haar vennoten toegekend ten bedrage van 1.859.593 frank aan Karel Keuppens en tot een gelijk bedrag aan Joseph Keuppens, alsmede ten bedrage van 200.000 frank aan andere vennoten,

dit is samen 3.919.186 frank, en dat dus «door de schuldkwijtschelding de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Keuppens-Leysen aan haar vennoten 3.919.186 frank heeft toegekend», en deze beslissing verantwoordt op grond dat «de verzoekers onder letter a van het beroep alle maatschappelijke aandelen van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Keuppens-Leysen samen bezaten en ze op 28 augustus 1956 aan Dergent Jan, Aloïs, Peeters Corneel en zijn echtgenote Maria Dergent hebben afgestaan; dat het nettoactief van de voornoemde personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid volgens de balans van 28 augustus 1956 bestond uit een onroerend goed waarvan de onbetwiste koopwaarde 2.500.000 frank bedroeg, en uit schuldvorderingen op de naamloze vennootschap Keuppens-Leysen en op de vennoten Keuppens tot een nettobedrag van 6.620.644 frank; dat alle maatschappelijke aandelen overgedragen zijn tegen betaling van 2.500.000 frank, welk bedrag de waarde van het onroerend goed vertegenwoordigt zonder rekening te houden met het hoofdbezit van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, bestaande uit schuldvorderingen ten bedrage van meer dan 6.500.000 frank dat het ondenkbaar is dat de overmaking van heel het vennootschappelijk vermogen door overdracht van alle maatschappelijke aandelen door de gewezen vennoten aan derden verricht is tegen de prijs van 2.500.000 frank, zonder dat rekening is gehouden met de belangrijke schulden van de gewezen vennoten en van de naamloze vennootschap Keuppens-Leysen waarvan zij de meesters waren; dat zij immers, door al hun maatschappelijke aandelen in de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid over te dragen, ipso facto overdracht deden van al hun rechten in schuldvorderingen van meer dan 6.500.000 frank, welk bedrag zij verschuldigd waren, en zich in dezelfde mate verarmden; dat eerst na de overdracht van alle maatschappelijke aandelen op 28 augustus 1956 de gewezen zaakvoerders van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die geen enkele hoedanigheid meer hadden om dit te doen, op 31 augustus 1956 de overname van alle schulden door de heer en Mevrouw Peeters-Dergent hebben geboekt; dat echter de algemene vergadering van 30 augustus 1957 gewijgerd heeft deze boeking goed te keuren en beslist heeft ze te verbeteren; dat de afstand van schulden niet geoorloofd en geldig is dan met toestemming van de schuldeiser, wat in het onderhavige geval niet bewezen is; dat er immers geen enkel geschrift bestaat en dat uit de gegevens van de zaak niet kan worden vermoed dat er schuldvernieuwing heeft plaatsgehad; dat de nieuwe zaakvoerders sinds 30 augustus 1957 niets anders gedaan hebben om die schuldvorderingen te innen of rente te eisen op het onproductief kapitaal; dat, al is het bewezen dat alle maatschappelijke aandelen en geheel het actief van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Keuppens-Leysen tegen de prijs van 2.500.000 overgedragen zijn en dat het doel van partijen de overdracht van het onroerend goed was, het toch duidelijk is dat de schuldvorderingen van meer dan zes miljoen en half niet in de prijs van de overdracht van de maatschappelijke aandelen konden begrepen zijn; dat in de overdracht van de maatschappelijke aandelen schijn en verdichting is al wat betrekking heeft op de schuldvorderingen van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid; dat de overdragers aan de overnemers slechts hebben overgedragen en hebben willen overdragen hun maatschappelijke rechten betreffende het onroerend goed waarvan de onbetwistbare koopwaarde 2.500.000 frank bedroeg, maar dat de schulden geen deel uitmaakten van het overgedragen vennootschapsactief; dat daaruit

moet worden besloten dat de kwijtschelding van schuld vóór 28 augustus 1956 had moeten worden geboekt, dit wil zeggen vóór de overdracht van heel het maatschappelijk bezit»;

terwijl geen enkele van die redenen, evenmin als de andere overwegingen van het bestreden arrest wettelijk of logisch kunnen bewijzen dat de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Keuppens-Leysen aan haar vennoten een kwijtschelding van schuld heeft toegestaan, welke niet kan worden vermoed dan in de bij de wet bepaalde omstandigheden, die hier niet aanwezig zijn (schending inzonderheid van de artikelen 97 van de Grondwet, 1234, 1282, 1283, 1315, 1349 en 1353 van het Burgerlijk Wetboek), noch diensgevolge dat de genoemde vennootschap aan haar vennoten een inkomen zou hebben verleend (schending van artikel 14 van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen);

terwijl het tegenstrijdig is aan te nemen dat de vennoten Keuppens-Leysen hun maatschappelijke aandelen hebben overgedragen en daarna te beslissen dat het maatschappelijk actief van de vennootschap of een deel van dit actief overgedragen is (schending van artikel 97 van de Grondwet);

terwijl de redenen die de rechter aanvoert voor zijn beslissing, bovendien een miskening inhouden van het beginsel van de onderscheiden persoonlijkheid der handelsvennootschappen, welk beginsel de scheiding meebrengt tussen hun vermogen en dat van hun vennoten (schending van artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen);

Betreffende het tweede en het derde onderdeel:

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat de onder I. vermelde eisers eigenaars waren van alle maatschappelijke aandelen van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Keuppens-Leysen en dat zij die op 28 augustus 1956 aan derden hebben overgedragen voor de prijs van 2.500.000 frank;

Overwegende dat het bij de ontleding van die verichting overweegt « dat er een overdracht heeft plaats gehad van alle maatschappelijke aandelen en van heel het actief » van de genoemde vennootschap, « dat in de overdracht van de maatschappelijke aandelen schijn en verdichting is al wat betrekking heeft op de schuldvorderingen van de vennootschap » en « dat uit de gegevens van de zaak volgt dat de overdragers aan de overnemers slechts overgedragen en hebben willen overdragen hun maatschappelijke rechten betreffende het onroerend goed waarvan de onbetwiste koopwaarde 2.500.000 frank bedroeg, maar dat de schulden geen deel uitmaakten van het overgedragen actief »;

Overwegende dat door die redengeving het arrest, dat overigens aanneemt dat de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid haar rechtspersoonlijkheid behouden heeft, het beginsel miskent dat zolang de rechtspersoon bestaat, deze de uitsluitende eigendom heeft van zijn vermogen, hetwelk niet vermengd wordt met dat van de vennoten, wier maatschappelijke aandelen slechts recht geven op de gebeurlijke winst en, bij de verdeling, op een deel in het maatschappelijk bezit;

Dat het eveneens in tegenstrijdigheid vervalt als het overweegt dat de gewezen vennoten aan de consorten Dergent en Corneel tegelijk hun maatschappelijke aandelen en het geheel of een deel van het maatschappelijk actief hebben overgedragen;

Dat als het arrest op deze gronden steunt om te beslissen dat de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Keuppens-Leysen reeds vóór de op 30 augustus 1956 tot stand gekomen overdracht van de maatschappelijke aandelen aan de onder I. vermelde eisers hun schulden jegens haar had kwijtgescholden,

zulks een schending betekent van de in het middel gemelde artikelen 97 van de Grondwet en 2 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen;

Om die redenen:

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 5 mei 1966.

Raadsheer-Voorzitter: M. Busin.

Advocaat-generaal: M. Colard.

Advocaten: Mrs. Struye en Van Rijn.

Arbeidsovereenkomst. — Biezoondere aard van het erkend leercontract. — Essentieel verschil met het contract van huur van diensten. — Bezoldiging niet uitgesloten maar moet bepaald worden door een overeenkomst afgesloten door bemiddeling en onder toezicht van het erkend leersecretariaat.

De bestreden sententie, zonder uit dien hoofde bestreden te worden, stelt vast dat G.D.W. onder erkend leercontract was, bijzondere categorie van leerlingen die in de door het koninklijk besluit van 25 februari 1954 bepaalde barema's niet vermeld is.

Het verweermiddel beperkt er zich toe aan te voeren dat het contract dat de partijen verbond een variëteit van contract van huur van diensten was en dat, daar het koninklijk besluit van 13 april 1959 het erkend leercontract niet onderscheidt van het niet-erkend, zijn bepalingen de toepassing niet verhinderen op deze erkende leercontracten van de beslissingen van de paritaire comités betreffende minimumlonen van de leerlingen.

Uit het samengaan van de artikelen 1, 3, 34, 35, 40 en 41 van genoemd koninklijk besluit volgt evenwel dat het leercontract een contract van bijzondere aard is, zoals blijkt uit het verslag aan de Koning dat aan het Besluit voorafgaat.

De gewone leerjongens worden gewoonlijk bezoldigd, hun betrekkingen met de patroon worden geregeld door de wet van 22 geminal XI en, voor wat zij niet bepaalt door het gemeen recht. Het « erkende » leercontract verschilt van het contract van huur van diensten doordat het ene contract hoofdzakelijk bestaat in het verwerven van beroepskennissen, het andere in het leveren van arbeidsprestaties tegen betaling van loon.

Indien de betaling van een bezoldiging niet uitgesloten is, dan dient zij toch vastgesteld te worden door bemiddeling en onder toezicht van het erkend leersecretariaat. Uit de gegevens van de zaak blijkt evenwel dat het door de partijen gesloten leercontract geen melding maakt van een bezoldiging.

D.W.J. (G.) t./ N.C., M.T.R., C.R., J.R. en echtgenoten.

Gelet op de bestreden sententie, op 27 september 1963 door de Werkrechtersraad van beroep van de provincie Namen gewezen;

Wat de gronden van niet-ontvankelijkheid betreft

aan de voorziening tegengesteld door de verwerende partij Marie-Thérèse Richard en haar echtgenoot Philippe Vermer, afgeleid, de eerste, hieruit dat eiseres bij de voorziening geen enkel stuk gevoegd heeft tot verantwoording dat de verweersters de rechthebbenden en erfgenamen zijn van wijlen Franz Richard, die partij was bij de bestreden beslissing; de tweede, hieruit dat het exploit van betekening van de voorziening aan Clémence Normand nietig was om betekend te zijn geweest op een woonplaats die niet de hare is en dat, dienvolgens, daar het geschil van ondeelbare aard is, de voorziening niet ontvankelijk ten opzichte van eerste verweerster, het insgelijks niet is ten opzichte van andere verwerende partijen;

Wat de eerste grond van niet-ontvankelijkheid betreft:

Overwegende dat eiseres regelmatig bij de memorie tot wederantwoord een akte van bekendheid gevoegd heeft vaststellende dat de verweersters de rechthebbenden en erfgenamen zijn van wijlen F. R., alsook de uittreksels van akten van de burgerlijke stand welke de tussen hen en deze laatste bestaande verwantschap aantonen;

Wat de tweede grond van niet-ontvankelijkheid betreft:

Overwegende dat de verweerders R. V., niet bewijzen dat de exploit-nietigheid welke zij aanvoeren aan een of andere van de verwerende partijen nadeel berokkend heeft;

Dat de gronden van niet-ontvankelijkheid niet kunnen aangenomen worden;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2 van het koninklijk besluit van 25 februari 1954, waarbij de beslissing bindend wordt gemaakt van 3 december 1953 van de Nationale Paritaire Commissie van het hotelbedrijf, tot vaststelling van de minimumlonen van het keukenpersoneel en van het personeel met vast loon, 1, 10, 12 van de besluitwet van 9 juni 1945, tot vaststelling van het statuut van de paritaire commissies, 1, 3, 34 en 35 van het koninklijk besluit van 13 april 1959 betreffende de beroepsopleiding en de beroepsvervolmaking in de ambachten en neringen, en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie de beroepen sententie vernietigt in zover zij aan eiseres qualitate qua, de som van 51.457 frank toekende als bezoldiging in hoedanigheid van leerling en van kok-arbeider feestdagen inbegrepen, om de redenen dat G. D.W. geen kok is die onder toepassing valt van een huur van diensten; dat hij deel uitmaakt van een bijzondere categorie van leerlingen, de leerlingen met « erkend » leercontract, die niet zijn overgenomen in de barema's door het koninklijk besluit van 25 februari 1954 bepaald, en waarvan het juridisch statuut essentieel verschilt van dat van de leerlingen die van geen erkend contract genieten en dat, overigens, artikel 3 van het koninklijk besluit van 13 april 1959 op de leertijd in de ambachten en neringen enkel bepaalt dat het geen afbreuk doet aan de paritaire beslissingen « in de nijverheid », terwijl het onder toepassing van het koninklijk besluit van 13 april 1959 vallende leercontract, dat de bestreden sententie erkent tussen partijen bestaan te hebben, wel een variëteit uitmaakt van contract van huur van diensten, terwijl het koninklijk besluit van 13 april 1959 slechts een bepaling van het leercontract geeft, zonder het « erkend » leercontract te onderscheiden van hetgeen dat het niet zou zijn, terwijl het uitdrukkelijk in zijn artikel 3, bepaalt

dat het geen afbreuk doet aan de bepalingen betreffende het leercontract in de nijverheid (dus ook, in het hotelbedrijf, waarvan de bestreden sententie niet twist dat G.D.W. deel uitmaakte) genomen ter uitvoering van de besluitwet van 9 juni 1945, tot vaststelling van het statuut van de paritaire commissie, terwijl hieruit volgt dat de betalingen van gezegd koninklijk besluit van 13 april 1959 betreffende de « erkende » leercontracten geen beletsel uitmaken voor de toepassing, op deze contracten, van de bij koninklijk besluit bindend gemaakte beslissingen van de paritaire commissies betreffende de minimumlonen van de leerlingen en terwijl er dienvolgens reden was, voor de werkrechters in beroep, om aan eiser qualitate qua de som van 51.457 frank toe te kennen welke de eerste rechters hem toegekend hadden, in verband met het koninklijk besluit van 25 februari 1954, waarbij een beslissing bindend wordt gemaakt van 3 december 1953 van de nationale paritaire commissie van het hotelbedrijf, tot vaststelling van de minimumlonen van het keukenpersoneel en, onder meer, van de leerlingen;

Overwegende dat de bestreden sententie, zonder uit dien hoofde bestreden te worden, vaststelt dat Guy De Wilde onder erkend leercontract was, bijzondere categorie van leerlingen die in de door het koninklijk besluit van 25 februari 1954 bepaalde barema's niet vermeld is;

Overwegende dat het middel er zich toe beperkt aan te voeren dat het contract dat de partijen verbond een variëteit van contract van huur van diensten was en dat daar het koninklijk besluit van 13 april 1959 het erkend leercontract niet onderscheidt van hetgeen dat het niet zou zijn, zijn bepalingen de toepassing niet verhinderen op deze erkende leercontracten van de beslissingen van de paritaire commissie betreffende de minimumlonen van de leerlingen;

Overwegende dat het koninklijk besluit van 13 april 1959 de beroepsopleiding en de beroepsvervolmaking in de ambachten en neringen betreft;

Dat uit de combinatie van de artikelen 1, 3, 34, 35, 40 en 41 van gezegd besluit volgt dat het leercontract dat het beheerst de verwerving als voorwerp heeft van de nodige kennis om een beroep uit te oefenen dat tot het ambachtswesen, de kleine of middelgrote handel of de kleine industrie behoort; dat het de leerling aan verplichtingen van theoretische en praktische studies onderwerpt, en het ondernemingshoofd aan de verplichting aan de leerling de voor zijn scholing noodzakelijke kennis aan te leren; dat het geschreven contract dat de betrekkingen regelt tussen ondernemingshoofd en leerling door bemiddeling van een door de minister van middenstand erkend leersecretariaat moet gesloten worden; dat geen enkele bezoldiging gesteld wordt, maar dat studiebeurzen en premies kunnen toegekend worden aan de leerlingen die ondertekenaars zijn van een « erkend leercontract »;

Dat aldus het erkend leercontract een contract van bijzondere aard is, zoals onderstreept wordt door het verslag aan de Koning dat aan het besluit voorafgaat;

Overwegende dat de gewone leerlingen gewoonlijk bezoldigd worden; dat hun betrekkingen met hun patroons door de wet van 22 germinal jaar XI beheerst worden en, voor hetgeen zij niet bepaalt, door het gemeen recht; dat het er anders toe gaat in het geval van een leerling met erkend leercontract; dat dit contract verschilt van het contract van huur van diensen, daar het ene hoofdzakelijk bestaat in de verwerving van beroepskennis, het andere in arbeidsprestaties tegen loon;

Dat indien de betaling van een bezoldiging aan de leerling niet uitgesloten wordt, deze bepaald moet

worden door een overeenkomst gesloten door bemiddeling en onder toezicht van het erkend leersecretariaat;

Overwegende dat uit de gegevens van de zaak blijkt dat het door de partijen gesloten contract geen melding maakt van een bezoldiging;

Dat aldus het middel niet kan aangenomen worden;

Om die redenen :

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 20 december 1965.

Voorzitter : M. Van Beires.

Raadsheer-verslaggever : M. Moriamé.

Advocaat-generaal : M. Colard.

Verkeer. — In het verkeer brengen of houden van een voertuig dat niet beantwoordt aan de bepalingen van titel II. — Misdrijf dat kan worden begaan door de persoon van wiens gezag het in het verkeer brengen van het voertuig afhankelijk is. Zelfs als deze niet bestuurt. — Misdrijf dat het aan het persoonlijk toedoen van de dader te wijten misdrijf in de zin van art. 2-7, par. 1, van de wet van 1 augustus 1899 kan opleveren.

Het door art. 89 wegcode als misdrijf strafbaar gestelde feit, namelijk het behoudens de in dat artikel bepaalde afwijkingen in het verkeer op de openbare weg brengen of houden van een voertuig, indien het niet beantwoordt aan de bepalingen van titel II, kan werkelijk worden begaan door de persoon van wiens gezag het in het verkeer op de openbare weg brengen of houden van het voertuig afhankelijk is, zonder dat die persoon noodzakelijk het voertuig moet besturen.

Dat misdrijf kan « het aan het persoonlijk toedoen van de dader te wijten misdrijf » opleveren luidens art. 2-7, par. 1, van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd bij art. 3 van de wet van 15 april 1958.

Wagner.

Gelet op het bestreden vonnis, op 16 februari 1965 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Dinant, rechtdoende in hoger beroep;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 2-7, paragraaf 1, van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving en de reglementen op de verkeerspolitie, gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 15 april 1958, 87 en 89 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, dat bijgewerkt is bij het koninklijk besluit van 10 december 1958, doordat het bestreden vonnis, dat die beroepen beslissing bevestigt, na eiser te hebben veroordeeld wegens overtreding van artikel 89 van de Wegcode, met toepassing van voornoemd artikel 2-7, paragraaf 1, van de wet van 1 augustus 1899, hem voor acht dagen vervallen heeft verklaard van het recht om een motorrijtuig te besturen, eerste onderdeel, zonder de antwoorden op de conclusies van de eiser volgens welke het verval alleen degene kan treffen die persoonlijk het rijtuig in het verkeer op de openbare weg heeft gebracht en dat zulks kennelijk slechts door een enkel persoon kon geschieden, te weten de bestuurder van het bedoelde rijtuig, hier de

medeverdachte; tweede onderdeel, zonder naar vereiste van voornoemde artikelen 2-7, paragraaf 1, vast te stellen dat eiser persoonlijk het misdrijf heeft begaan, terwijl die bepaling de straf van verval afhankelijk maakt van de voorwaarde dat het misdrijf aan de persoonlijke daad van de dader te wijten is; dat het vonnis met behulp van een vermoeden, dit wil zeggen een redenering, heeft kunnen beslissen dat eiser kan worden beschouwd als hebbende zijn wagen in het verkeer gebracht, terwijl een vermoeden niet kan gelijkaardig staan met een feit dat noodzakelijk moet worden vastgesteld door de rechter :

Overwegende dat het vonnis als grond voor de beslissing dat eiser het hem verweten misdrijf heeft begaan en om tegen hem verval van het recht om te besturen uit te spreken, er enerzijds op wijst dat, volgens eisers eigen verklaring, deze als vervoerder het door de medeverdachte bestuurde voertuig op de openbare weg heeft doen of laten rijden met autobanden waarvan het linnen zichtbaar was, en anderzijds stelt dat de overtreding van voormeld artikel 89 kan worden begaan door iemand die niet zelf de bestuurder van het voertuig op de openbare weg is, en besluit dat de eerste rechter tegen eiser niet enkel een geldboete kon uitspreken, maar ook, wegens herhaling en op grond van het gewijzigde artikel 2-7, paragraaf 1, 2°, van de wet van 1 augustus 1899 verval van het recht om te besturen;

Overwegende dat het vonnis door deze redengeving passend antwoordt op de conclusie waarnaar eiser in het eerste onderdeel van het middel verwijst en bovendien nauwkeurig de gegevens vermeldt waarop het steunt voor zijn beslissing dat wegens zijn persoonlijke daad eiser de dader van het misdrijf is;

Overwegende dat het vonnis regelmatig met redenen is omkleed en wettelijk gerechtvaardigd is;

Dat immers volgens artikel 89 en behoudens de aldaar bepaalde afwijkingen, die aan het onderhavige geval vreemd zijn, geen enkel voertuig in het verkeer op de openbare weg mag worden gebracht of gehouden, indien het niet beantwoordt aan de bepalingen van titel II van de Wegcode;

Dat het aldus als misdrijf strafbaar gestelde feit werkelijk begaan kan worden, in de zin van deze bepaling, door de persoon van de overheid waarvan het in het verkeer op de openbare weg brengen of houden van het voertuig afhankelijk is, zonder dat hij noodzakelijk dit voertuig moet besturen en dan ook « het aan het persoonlijk toedoen van de dader te wijten misdrijf » kan opleveren luidens artikel 2-7, paragraaf 1, van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd bij artikel 3 van de wet van 15 april 1958;

Waaruit volgt dat geen enkel van de onderdelen van het middel kan aangenomen worden;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

NOOT : Zie Cass. 18 november 1963, Pas. 1964, I, 299 : het misdrijf van art. 89 kan worden gepleegd door de eigenaar van het voertuig, zelfs als hij het zelf niet bestuurt.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 1 juni 1966.

Voorzitter: M. Van Beirs.

Raadsheer-verslaggever: M. De Bersaques.

Advocaat-generaal: M. Mahaux.

1. Militair gerecht. — In hoeverre zijn de bepalingen van het wetboek van strafvordering toepasselijk.
2. Militair gerecht. — Art. 182 Sv. — Rechtstreekse dagvaarding. — Niet ontvankelijk.
3. Rechten van de mens. — Art. 6-1 van het Verdrag. Militair gerecht. — Rechtstreekse dagvaarding.

1. *Uit de geschiedenis van de wet van 15 juni 1899 betreffende het wetboek van strafrechtspleging voor het leger volgt dat een beroep op de bepalingen van het Wetboek van strafvordering enkel in aanmerking komt wanneer de stof noch uitdrukkelijk noch impliciet door de wet geregeld wordt.*
2. *Met betrekking tot de rechtstreekse dagvaarding voor het militair gerecht kan geen beroep worden gedaan op art. 182 Sv. De mogelijkheid om de rechtsvordering tot vergoeding van de schade veroorzaakt door een tot de bevoegdheid van het militair gerecht behorend misdrijf «tegelijktijd en voor dezelfde rechters» te vervolgen als de strafvordering sluit het recht niet in om de strafvordering in te stellen; de wet verleent dit recht slechts bij uitzondering en binnen de grenzen van bijzondere bepalingen aan de benadeelde; het zou in strijd zijn met de militaire tucht, als een militair een andere militair, zelfs zijn meerderen, voor een militair gerecht kon brengen, en uit de geschiedenis van de wet blijkt dat er voor het militair gerecht geen recht tot rechtstreekse dagvaarding bestaat of kan bestaan.*

Aan dat principe wordt geen afbreuk gedaan door de uitzonderlijke bepalingen van art. 4 van het wetsbesluit van 27 mei 1944, waarin de rechtstreekse dagvaarding aangenomen wordt voor misdrijven die met de militaire tucht niets gemeens hebben, noch door art. 2 van de wet van 25 oktober 1950 betreffende de kosten die aan de burgerlijke partij kunnen ten laste worden gelegd.

3. *Ofschoon de door een misdrijf benadeelde partij niet het recht van rechtstreekse dagvaarding voor het militair gerecht bezit, verliest zij het recht niet dat haar bij art. 6-1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele rechten wordt toegekend. Die partij kan haar rechtsvordering tot schadevergoeding instellen voor het burgerlijk gerecht, dat de door het verdrag vereiste onafhankelijkheid en onpartijdigheid bezit en de natuurlijke rechter is van de burgerlijke rechtsvordering.*

Gerard t/ Thiel en Soussigne.

Gelet op het bestreden arrest, op 20 december 1965 gewezen door het Militair Gerechtshof;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 33, 101, 130, 131, 133, 134 van de wet van 15 juni 1899 houdende de titels I en II van het Wetboek van strafrechtspleging voor het leger, artikel 33 zoals gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 25 oktober 1950, de artikelen 131 en 134 zoals gewijzigd bij artikel 1 van de besluitwet van 16 december 1918, 1 van de besluitwet van 27 januari 1916 tot regeling van de rechtspleging in hoger beroep van de door de krijgsraden gewezen vonnissen 1, 4 van de besluitwet van

27 mei 1944 waarbij de bevoegdheid van de krijgsraden uitgebreid en de rechtspleging voor sommige misdrijven verkort wordt, 3, 4 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, 64, lid 2, 182 van het Wetboek van strafvordering, 6 van het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden ondertekend te Rome op 4 november 1950 en goedgekeurd bij de wet van 13 mei 1955, 1382, 1383 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest de rechtstreekse dagvaarding van eiser tegen de verweerders niet ontvankelijk verklaart en eiser veroordeelt in de kosten, op grond dat de procesvormen bepaald worden volgens de aard van het gerecht waaraan het geschil wordt onderworpen; dat iemand die beweert benadeeld te zijn door een handeling, welke naar zijn oordeel een misdrijf oplevert, door geen enkele wettelijke tekst betreffende de rechtspleging voor militaire gerechten gemachtigd is om degene die hij als de dader ervan beschouwt, rechtstreeks te dagvaarden voor een militair gerecht; dat uit de tijdelijke uitbreiding van de bevoegdheid der militaire gerechten bij artikel 4 van de besluitwet van 17 mei 1944 volgt dat naar de opvatting van de wetgever het recht om rechtstreeks vóór de militaire gerechten te dagvaarden vroeger niet bestond en dat hij dit recht tot sommige misdrijven beperkt heeft; dat de wetgever met artikel 2 van de wet van 25 oktober 1950 alleen een tot de proceskosten beperkte aanpassing van artikel 33 van het Wetboek van strafrechtspleging voor het Leger heeft op het oog gehad, zonder af te wijken van de in het eerste lid van dit artikel gestelde regel die de vordering van de vergoeding van de door het misdrijf veroorzaakte schade verbindt aan de strafvordering welke terzelfde tijd voor dezelfde rechters is ingesteld; dat hij krachtens onze nationale wetgeving de rechten geniet die door het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens in de fundamentele rechten worden bepaald en dat bovendien artikel 6/1 van het verdrag geen wijziging kan ten gevolge hebben in de regels betreffende de bevoegdheid waaraan de hoven en rechtbanken onderworpen zijn en die dus de openbare orde raken, terwijl, bij ontstentenis van enige bepaling in het Wetboek van strafrechtspleging voor het leger betreffende de uitoefening van het recht, door artikel 33 van de wet van 15 juni 1899 uitdrukkelijk toegekend aan de persoon die beweert benadeeld te zijn door een tot de bevoegdheid van het militair gerecht behorend misdrijf, om de vergoeding van de door het misdrijf veroorzaakte schade te vorderen terzelfdertijd en vóór dezelfde rechters bij wie de strafvordering aanhangig is, het met de tekst en met de geest van de wet van 15 juni 1899 overeenstemt, bij gebreke aan afwijkende wetsbepalingen, voor de militaire gerechten de bepalingen van artikel 182 van het Wetboek van strafvordering toe te passen, luidens hetwelk een zaak bij de correctionele rechtbank kan worden aanhangig gemaakt door een dagvaarding rechtstreeks aan de verdachte gedaan door de persoon die door een misdrijf benadeeld is; dat men uit artikel 4 van de besluitwet van 27 mei 1944 niet kan opmaken dat de wetgever stelt dat het recht om iemand rechtstreeks vóór het militair gerecht te dagvaarden, tot dan toe niet bestond en tot sommige misdrijven moest beperkt blijven; dat de wetgever integendeel, als hij in artikel 2 van de wet van 25 oktober 1950 beslist dat het militair gerecht de burgerlijke partij die in het ongelijk wordt gesteld, overeenkomstig de artikelen 162 en 194 van het Wetboek van strafvordering in de kosten of in een gedeelte ervan kan veroordelen, op ondubbelzinnige wijze heeft duidelijk gemaakt dat hij

de rechtstreekse dagvaarding voor het militair gerecht aannam, daar artikel 162 van het Wetboek van strafvordering waarnaar aldus verwezen, onder meer beslist dat de in het ongelijk gestelde burgerlijke partij in de kosten wordt veroordeeld in geval van rechtstreekse dagvaarding; en dat tenslotte, als men voor de partij die beweert benadeeld te zijn door een misdrijf, de mogelijkheid uitsluit om de dader ervan rechtstreeks voor het militair gerecht te dagvaarden, zij het recht op de behandeling van hun zaak door deze bij de wet ingestelde rechtbank verliest, dat artikel 6/1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens haar verleent;

Overwegende dat uit de voorbereiding van de wet van 15 juni 1899 betreffende het Wetboek van strafrechtspleging voor het leger volgt dat «waar de wetgever niets gezegd heeft, de gewone procesregels toepassing zullen vinden»; dat een beroep op de bepalingen van het Wetboek van strafvordering dus enkel in aanmerking komt wanneer de stof noch uitdrukkelijk, noch impliciet door de wet geregeld wordt;

Overwegende dat artikel 33 van deze wet van 15 juni 1899 bepaalt dat de rechtsvordering tot vergoeding van de schade veroorzaakt door een tot de bevoegdheid van het militair gerecht behorend misdrijf «tegelijktijdig en voor dezelfde rechters» kan worden vervolgd als de strafvordering;

Dat de instelling van deze rechtsvordering voor de strafrechter niet uit zichzelf het recht insluit om de strafvordering in te stellen, daar de wet aan de benadeelde partij dit recht slechts bij uitzondering en binnen de grenzen van bijzondere bepalingen verleent;

Dat het in strijd zou zijn met de militaire tucht, waarvan de handhaving de grondslag en de bestaansreden van de militaire gerechten is, als de militair die benadeeld is door een tot de bevoegdheid van die gerechten behorend misdrijf, een andere militair, en a fortiori zijn meerderen, die hij de dader of de daders van het misdrijf acht te zijn, voor zodanig gerecht zou kunnen brengen;

Dat de verslaggever tijdens de debatten vóór de Kamer van Volksvertegenwoordigers eraan herinnerde dat «er vóór het militair gerecht geen recht tot rechtstreekse dagvaarding bestaat en kan bestaan», dat «de vervolging altijd en alleen aan het openbaar ministerie behoort» en dat «het volstrekt verderfelijk voor de tucht en onaannemelijk zou zijn dat de eerste de beste soldaat zijn kameraden en zijn meerderen rechtstreeks voor de krijgsraden of voor het militair gerechtshof zou kunnen dagvaarden»;

Dat deze toelichtingen weliswaar tijdens de parlementaire besprekingen aangaande de tegeneis van de verdachte werden gegeven maar dat zij niettemin een algemene draagwijdte hadden en noch in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, noch in de Senaat werden tegengesproken en als een uitdrukking van de wil van de wetgever moeten worden beschouwd;

Overwegende dat het arrest dus terecht beslist dat in het onderhavige geval geen beroep kon worden gedaan op artikel 182 van het Wetboek van strafvordering;

Overwegende dat artikel 4 van de besluitwet van 27 mei 1944 tot uitbreiding van de bevoegdheid van de krijgsraden tot verscheidene, in de artikelen 1 en 2 opgesomde punten weliswaar voor de misdrijven die het bedoelt, de rechtstreekse dagvaarding van de burgerlijke partij aangenomen heeft, maar dat deze misdrijven vreemd waren aan de militaire tucht en, zoals blijkt uit de genoemde artikelen 1 en 2 en uit het verslag aan de Ministerraad, betrekking hadden op de «bescherming van de geallieerde legers»;

Overwegende dat artikel 2 van de wet van 25 ok-

tober 1950 aan artikel 33 van het Wetboek van de strafrechtspleging voor het leger een bepaling heeft toegevoegd volgens welke het militair gerecht de in het ongelijk gestelde burgerlijke partij in de kosten jegens de staat of jegens de verdachte of in een deel ervan «kan» veroordelen overeenkomstig de artikelen 162 en 194 van het Wetboek van strafvordering, maar dat de wetgever naar deze bepalingen slechts ten dele heeft verwezen, en niet in zover zij bepalen dat de burgerlijke partij in alle kosten «wordt» veroordeeld «in geval van rechtstreekse dagvaarding of wanneer een onderzoek is geopend ten gevolge van de stelling van burgerlijke partij», welke mogelijkheid uitgesloten is in de militaire strafvordering;

Overwegende dat, hoewel de door een misdrijf benadeelde partij niet het recht van rechtstreekse dagvaarding vóór het militair gerecht bezit, zij niet het recht verliest dat haar bij artikel 6-1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele rechten, goedgekeurd bij de wet van 13 mei 1955, wordt toegekend en luidens hetwelk «bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van een tegen hem ingestelde strafvervolgning eenieder recht heeft op een eerlijke behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechtsinstantie welke bij de wet is ingesteld»;

Dat deze partij haar rechtsvordering tot schadevergoeding kan instellen voor het burgerlijk gerecht, dat de door het verdrag vereiste onafhankelijkheid en onpartijdigheid bezit en de natuurlijke rechter is van de burgerlijke rechtsvordering;

Dat in het onderhavige geval de door de rechterlijke commissie genomen beslissing niet te volgen geen beletsel is om zodanige rechtsvordering in te stellen, daar deze beslissing geen gezag van gewijsde heeft ten aanzien van de bedoelde rechtsvordering;

Dat met betrekking tot de strafvordering, uit de bewoordingen van voornoemd artikel 6 volgt dat het verdrag zijn bescherming slechts verleent voor de belangen van de persoon «tegen» wie een «beschuldiging» gericht wordt, terwijl de burgerlijke belangen in verband met de beschuldiging door de overige bepalingen van dit zelfde artikel worden gevrijwaard;

Overwegende dat eiser aldus over een «werkelijke voorziening» voor het burgerlijk gerecht beschikt tot vordering van de vergoeding van de schade die hij, volgens zijn stelling, heeft geleden ten gevolge van de beweerde schending van zijn rechten zodat het arrest evenmin artikel 13 van het verdrag heeft miskend;

Overwegende dat eiser niet zegt waarin het arrest de artikelen 101, 131, 133 en 134 van het Wetboek van strafrechtspleging voor het Leger, artikel 1 van de besluitwet van 27 januari 1916, de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 97 van de Grondwet heeft geschonden;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

.....

NOOT: Door Cass. 6 februari 1922, Pass. 1922, 182 werd beslist dat art. 182 Sv. niet toepasselijk is op de militaire rechtspleging. Het arrest verstrekt geen verdere motivering. Het geval betrof een wijziging van kwalificatie.

Het door bovenstaande beslissing bevestigde arrest van het Militair gerechtshof van 20 december 1965 werd gepubliceerd in J.T. 1966, 169.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 22 oktober 1965.

Voorzitter : M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever : M. Naulaerts.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Bayart en Struye.

1. **Handelaar.** — Art. 2, lid 2 van de wet van 15 december. — Wijziging door de wet van 3 juli 1956. — **Landbouwbedrijf.** — Verwerking van de produkten. — **Onderscheid.**

2. **Handelaar.** — **Dorser.**

1. *Uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 3 juli 1956 volgt dat de wetgever, bij de wijziging van art. 2, lid 2, van de wet van 15 december 1872, zich ten doel heeft gesteld onder de daden van koophandel te rangschikken de verwerking door een persoon van produkten voortkomende uit zijn eigen zaak, en het te voren gemaakte onderscheid tussen wat al dan niet toekomstig is bij de exploitatie van de bodem te laten vallen.*

Uit de daden die door het wetboek van koophandel als daden van koophandel zijn aangemerkt, heeft hij enkel uitgesloten de verwerking, die normaal bij de landbouwbedrijven behoort. Hij bedoelt hiermede de primaire verwerking van produkten van een landbouwbedrijf door de exploitant zelf, die bij de landbouwonderneming behoort, doch geenszins de verwerking welke derden aan de produkten van zodanige onderneming doen ondergaan.

2. *Het bestreden arrest heeft wettelijk kunnen beslissen dat koopman is de dorser, die geen landbouwer is, maar een zelfstandige ondernemer die zijn gewoon beroep ervan maakt door middel van een dorsmachine en met behulp van personeel de oogst van landbouwers te gaan dorsen.*

Willems t/ Assurantie van de Belgische Boerenbond.

Gelet op het bestreden arrest, op 29 oktober 1963 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 12 van de wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid, 1, 2, 3 van het wetboek van koophandel, en meer bepaald voormeld artikel 2 zoals gewijzigd door artikel 2 van de wet van 3 juli 1956, en 3 van de wet van 3 juli 1956 op het handelsregister,

doordat het bestreden arrest, na geconstateerd te hebben dat eiser het beroep van dorser uitoefende en dat de vordering van verweerster steunde op de aansprakelijkheid die eiser bij het uitvoeren van dorswerk zou hebben opgelopen, beslist dat de rechtbank van koophandel ter zake bevoegd was, om reden dat de wetgever niet beoogd had elke verwerking die met het landbouwbedrijf enig verband vertoont, van de daden van koophandel uit te sluiten, doch enkel de landbouwers zelf van de handelaars heeft willen uitsluiten, en om reden dat eiser ingeschreven was in het handelsregister en dat zulks een vermoeden uitmaakte, behoudens tegenbewijs, van zijn hoedanigheid van handelaar,

terwijl, aangezien dorsen een verwerking is die normaal tot landbouwondernemingen behoort, dergelijke verwerking geen handelsdaad uitmaakt in de zin van artikel 2 van het wetboek van koophandel, gewijzigd zoals gezegd,

terwijl dienvolgens, daar eiser het beroep van dorser

uitoefende, hij geen handelaar was in de zin van artikel 1 van het wetboek van koophandel,

terwijl dienvolgens de feitelijke constatering van het arrest betreffende het beroep van eiser het door artikel 3 van de wet van 3 juli 1956 vereiste tegenbewijs vormen van de beweerde hoedanigheid van handelaar van eiser,

terwijl dienvolgens uit de constatering van het arrest blijkt dat de artikelen 1, 2 en 3 van het wetboek van koophandel op eiser en op de door hem ter zake uitgevoerde onderneming, niet toepasselijk waren, zodat op grond van artikel 12 van de wet van 25 maart 1876 de rechtbank van koophandel onbevoegd was :

Overwegende dat uit de voorbereidende werken van de wet van 3 juli 1956 volgt dat de wetgever, bij de wijziging van het tweede lid van artikel 2 van de wet van 15 december 1872, zich ten doel heeft gesteld onder de daden van koophandel te rangschikken de verwerking door een persoon van produkten voortkomende uit zijn eigen zaak en het te voren gemaakte onderscheid tussen wat al dan niet toekomstig is bij de exploitatie van de bodem, te laten vallen;

Dat hij uit de daden die door het wetboek van koophandel als daden van koophandel aangemerkt zijn enkel heeft uitgesloten de verwerking die normaal bij de landbouwbedrijven behoort; dat hij hiermede bedoelt de primaire verwerking van produkten van een landbouwbedrijf door de exploitant zelf, die bij de landbouwonderneming behoort, doch geenszins de verwerking welke derden aan de produkten van zodanige onderneming doen ondergaan;

Overwegende dat het arrest vaststelt zonder dienaangaande bestreden te zijn, dat eiser geen landbouwer is, maar een zelfstandige ondernemer die zijn gewoon beroep ervan maakt door middel van een dorsmachine en met behulp van personeel de oogst van landbouwers te gaan dorsen, en dat hij met de verzekerde van verweerster een contract, met dergelijk voorwerp, afgesloten had;

Dat het derhalve wettelijk heeft kunnen beslissen dat eiser koopman is en dat de rechtbank van koophandel bevoegd was om van de eis van verweerster kennis te nemen;

Dat het middel naar recht faalt;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

2 maart 1965.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Schiepers en Toppet.

Openbaar Ministerie : M. Vandeplas.

Advocaten : Mrs. Stas, Jagenau, Beelen, Maesen, Thoné, Raeymaekers loco Geukens, Lambrechts en Koninckx.

1. **Onrechtmatige daad.** — **Overdreven snelheid bij nacht.** — **Fout van het slachtoffer.** — **Niet verlicht voertuig.**

2. **Burgerlijke partij.** — **Verkeersongeval.** — **Onvrijwillige doding.** — **Dader reed met geleende wagen.** — **Wagen vernield.** — **Eis van de eigenaar tot schadevergoeding niet ontvankelijk.**

3. **Arbeidsongeval.** — **Eis van het slachtoffer tegen zijn werkgever, dader van het ongeval, krachtens het gemene recht.** — **Principe.** — **Ongeval op weg van en**

naar het werk. — Wet van 11 juni 1964. — Geen terugwerkende kracht.

1. Begaat een fout de autobestuurder die bij nacht, terwijl de openbare verlichting onbeduidend is, tegen een snelheid van 105 à 110 km. per uur, op een drukke weg van 6 m. 30 rijdt met kruislichten die hem een zichtbaarheid over 40 à 45 m. geven, terwijl hij met die snelheid 80 m. nodig heeft om tot stilstand te komen. Doch ook de aangereden slachtoffers, die een bus voortduwden, hebben een fout begaan door er niet voor te zorgen dat de achterlichten van de bus zichtbaar bleven.
2. Verdachte werd vervolgd wegens onvrijwillige doding en bij samenhang wegens overdreven snelheid. Bij het ongeval werd het geleende voertuig, waarmede hij reed, vernield.

De Rechtbank oordeelt dat de eigenaar die vergoeding voor de schade aan zijn wagen eist, zijn vordering enkel kan steunen op het leencontract en dat de schade niet voortvloeit uit de onvrijwillige doding, zodat zijn eis als burgerlijke partij haar oorzaak niet vindt in de gepleegde misdrijven en derhalve niet ontvankelijk is.

3. Ten aanzien van een arbeidsongeval vervalt algemeen de burgerlijke aansprakelijkheid van het bedrijfs-hoofd, de werkmakkers en de aangestelden, zodat zowel de persoonlijke fout als de verantwoordelijkheid voor de fouten van de aangestelden, gedekt zijn.

Die immuniteit gold ook met betrekking tot de ongevallen op de weg van en naar het werk, maar dit werd gewijzigd door de wet van 11 juni 1964. Deze wet beheerst echter niet de ongevallen op de weg van en naar het werk die voorgevallen zijn vóór haar inwerkingtreding, aangezien het recht van het slachtoffer gevestigd werd op het ogenblik van het ongeval en wel door de aldan vigerende wet, zodat enkel de begroting van de schade te regelen blijft. Daar bovendien de nieuwe wet geen beschikking inhoudt volgens welke zij zou retroageren op vroegere ongevallen, moet de eis van het slachtoffer van een ongeval op de weg van het werk, ongeval dat werd veroorzaakt door zijn werkgever vóór de wet van 11 juni 1964, niet ontvankelijk worden verklaard.

Groep Josi e.a. t./ Mennens.

Overwegende dat uit het vooronderzoek en het onderzoek ter zitting gebleken is dat :

— betichte even vóór het ongeval op deze betrekkelijk smalle weg, gereden heeft met een snelheid van 105 à 110 km. per uur, dan wanneer hij gekruist werd door andere voertuigen en slechts in het veld van zijn kruislichten over een zichtbaarheid van 40 à 45 meter beschikte;

— dat hij aan de gegeven snelheid 80 meter nodig had om zijn voertuig tot stilstand te brengen;

Overwegende dat op de plaats van het ongeval de openbare verlichting evenals de verlichting van het zich aldaar bevindend benzinestation onbeduidend waren;

Overwegende dat het aangereden voertuig, zijnde het busje, eigendom van betichte, vermoedelijk over een normale achterverlichting beschikte, verlichting, die weliswaar tijdelijk verdoken was door de personen die het voertuig voortduwden;

Overwegende dat uit het deskundig onderzoek is komen vast te staan (p. 27) dat betichte het gevaar opgemerkt heeft, vóór dat zijn eigen kruislichten de hindernis verlicht hebben, vermits hij reeds op ongeveer 50 meter van het aangereden voertuig is beginnen te

reageren, terwijl zijn eigen verlichting slechts 40 à 45 meter (volgens het verslag van de deskundige slechts 35 meter (p. 25) bedroeg;

Overwegende dat na een rem- en slipspoor van 36,70 m. — 9,15 m. = 27,55 m. nagelaten te hebben, het aanrijdend voertuig nog 28,3 meter geschoven is terwijl de aangereden Volkswagen-bus, vanaf de plaats waar de schok gebeurde, 45,50 m. weggeslagen werd;

Overwegende dat uit al deze gegevens gebleken is op welke roekeloze manier betichte dit zware ongeval berokkende, door met een dergelijke hoge snelheid op een drukbereden weg van amper 6,30 m. breed, bij duisternis en met kruislichten praktisch blindelings te rijden zodat niettegenstaande hij de hindernis op ongeveer 50 meter opmerkte, deze met volle geweld ging aanrijden;

Overwegende dat de samenhangende betichting sub C1 niet bewezen is;

Dat de overige betichtingen zoals zij in de dagvaarding staan echter wel bewezen zijn;

Overwegende dat de betichting sub C2 een bestanddeel uitmaakt van de betichtingen sub A en B, welke beide laatste uit één en hetzelfde inzicht spruiten en dat zij dus alle drie door één en dezelfde straf dienen beteugeld;

Overwegende dat de slachtoffers eveneens een met het ongeval in oorzakelijk verband staande fout hebben begaan;

Overwegende dat zij er hadden moeten voor zorgen dat de bus, niettegenstaande zij voortgeduwd werd, toch normaal verlicht bleef;

Overwegende dat indien de slachtoffers, zowel als hun werkmakkers die niet gekwetst werden, er zorg voor gedragen hadden, dat de lichten steeds zichtbaar waren gebleven, betichte zich alleszins van grotere afstand rekenschap had kunnen geven van het signaleerd gevaar dat zich op zijn traject bevond;

Overwegende dat wij dan ook met de deskundige vaststellen dat de slachtoffers bij het naderen van een voertuig uit de richting van Tongeren, onmiddellijk en op afstand de achterlichten hadden moeten vrijlaten zodat het ongeval zeker vermeden, minstens minder ernstig ware geweest;

Op burgerlijk gebied :

A. Burgerlijke partij Groep Josi :

Overwegende dat de betichte op het ogenblik van het ongeval, het voertuig, eigendom van de heer Yperman, dat hij in bruikleen ontving, bestuurde;

Overwegende dat de burgerlijke partij, omnium-verzekeraar van de heer Yperman, de schade aan deze regelde;

Overwegende dat de burgerlijke partij voorhoudt uit dien hoofde gesubrogeerd te zijn in de rechten van haar verzekerde, zowel krachtens art. 22 van de wet van 1874 als krachtens de bedingen van de polis;

Overwegende dat de burgerlijke partij ten gevolge van deze subrogatie in al de rechten en vorderingen van haar verzekerde getreden is en zij als gesubrogeerde over de schuldvordering met al haar hoedanigheden en gebreken beschikt;

Overwegende dat de aldus gesubrogeerde burgerlijke partij, de plaats inneemt van de uitlener, de heer Yperman, ten overstaan van dewelke betichte kontraktuele verplichtingen, eigen aan het kontrakt van bruikleen, aangegaan had;

Overwegende dat betichte in zijn hoedanigheid van ontleners de ontleende zaak moest teruggeven aan de uitlener bij het einde van de tijd voor dewelke hij hem uitgeleend werd. Indien de zaak inmiddels ver-

gaan is, zal de ontleener er de waarde van aan de uitlener moeten betalen, ten ware hij bewees dat het tenietgaan of het verlies van de zaak aan overmacht of toeval te wijten is;

Overwegende dat de burgerlijke partij, gesubrogeerd in de rechten van de heer Yperman haar rechten put in het kontrakt van bruikleen;

Overwegende dat het ongeval weliswaar aan de grond ligt van het teloorgaan van de zaak, hetgeen echter niet betekent dat de heer Yperman of zijn gesubrogeerde zich op het wanbedrijf kunnen steunen om schade-loosstelling te vragen;

Overwegende dat zowel Yperman als de huidige burgerlijke partij hun vordering tegen betichte enkel op het kontrakt kunnen steunen en de schade niet voortvloeit uit de betichtingen van onvrijwillige doding of onvrijwillige slagen, waarvoor betichte terecht staat (Cfr. Braas, Proc. Pénale, p. 167, voetnota 4, al. 2);

Overwegende dat de eis der burgerlijke partij vermits zij haar oorzaak niet vindt in de gepleegde misdrijven, niet ontvankelijk is;

B. Overige burgerlijke partijen :

Ontvankelijkheid :

Overwegende dat artikel 19 van de arbeidsongevallenwetgeving bepaalt dat : met uitzondering van de opzettelijk teweeggebrachte ongevallen, geeft de schade voortspuitende uit arbeidsongevallen, ten laste van het hoofd der onderneming en ten voordele van de getroffenen of hun rechtverkrijgenden enkel en alleen recht op de bij de wet vastgestelde vergoedingen. Het beginsel is zeer eenvoudig en duidelijk : het slachtoffer van een arbeidsongeval kan tegenover zijn patroon slechts één vordering instellen : deze gebaseerd op de wet van 1903 strekkende tot het bekomen der forfaitaire vergoedingen. De werkgever erkent hierop slechts één uitzondering, namelijk wanneer het arbeidsongeval opzettelijk werd veroorzaakt;

Overwegende dat, opdat het ongeval een arbeidsongeval zou zijn, de wet bepaalt dat het moet :

1. ontstaan zijn in de loop van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst;

2. dat het de arbeider moet overkomen zijn naar aanleiding van de uitvoering van het arbeidskontrakt;

Overwegende dat van zodra een ongeval als een arbeidsongeval bestempeld wordt, de schade die voortvloeit uit de aantasting van de fysische integriteit van de werknemer enkel forfaitair dient vergoed te worden;

Overwegende dat tevens uit de voorbereidende werken zeer duidelijk blijkt dat ook de morele schade, inherent aan de menselijke persoon, aldus geïntegreerd wordt in de forfaitaire vergoedingen (Delaruvière et Namèche, La réparation des dommages résultant des accidents du Travail, Brussel 1947, nr. 77 - Parlementaire Annalen, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1902-1903, p. 1272 en volg., p. 1331, 1332; Cass. 16 jan. 1956, Pas. 1956, I, 467);

Overwegende dat aldus de burgerlijke aansprakelijkheid van het bedrijfshoofd, de werkmakers en de aangestelden, algemeen vervalt, zodat zowel de persoonlijke fout als de verantwoordelijkheid voor de fouten van de aangestelden, gedekt zijn;

Overwegende dat deze immuniteit ook de wegongevallen dekt, van en naar het werk. Verschillende arresten van het Hof van Cassatie hebben de rechtspraak in die zin gevestigd (Cass., 11 juli 1949, Pas. 1949, I, 541; Cass., 14 juli 1949, Bull. Ass., 1950, p. 186; Cass., 3 nov. 1952, Pas. 1953, I, 118; Cass., 5 okt. 1953, Pas. 1954, I, 70; Cass., 4 jan. 1954, R.G.A.R., 1955, nr. 5489; Cass.

5 dec. 1955, R.G.A.R. 1956, nr. 6556; Cass., 9 nov. 1959, J.T. 1960, p. 371);

Overwegende dat de burgerlijke partijen noch op grond van de wet van 24 dec. 1903 in zake arbeidsongevallen noch op grond van het wetsbesluit van 13 december 1945 op de arbeidswegongevallen, gerechtigd zijn hun eis op basis van het gemeenrecht tegen de werkgever in te stellen;

Overwegende dat zich thans de vraag stelt of er aan de voormelde principes afbreuk gedaan wordt door het verschijnen van de wet van 11 juni 1964, die de vroegere bepaling, enkel voor wat aangaat de ongevallen gebeurd op de weg van het werk, wijzigt

Overwegende dat eraan dient herinnert dat het kwestig ongeval gebeurde op 18 oktober 1963;

Overwegende dat voor wat aangaat het ongeval overkomen aan Lambrigts Willy, de vraag niet verder dient onderzocht te worden;

Overwegende dat uit de verklaringen van betichte blijkt dat het slachtoffer Lambrigts op het ogenblik van het ongeval als chauffeur dienst deed en hij hiervoor speciaal betaald werd (zittingsblad van 5-1-1965), zodat dient aangenomen dat dit slachtoffer op het ogenblik van het ongeval, mits bezoldiging, arbeid presteerde onder de leiding, het gezag en het toezicht van de werkgever, en als dusdanig het slachtoffer was van een arbeidsongeval hem overkomen tijdens de uitvoering van zijn arbeidskontrakt;

Overwegende dat de wet van 11 juni 1964 enkel een wijziging bracht voor de ongevallen gebeurd op de weg van de arbeid zonder enige verandering te brengen aan de regeling van de arbeidsongevallen;

Overwegende dat de vorderingen van de rechthebbenden van wijlen Lambrigts Willy op grond van art. 19 van voormelde arbeidsongevallenwetgeving dan ook niet ontvankelijk zijn;

Overwegende dat er ons nog slechts te onderzoeken blijft in hoever de wet van 11 juni 1964 enige repercussie had op de vorderingen van de rechthebbenden van het slachtoffer Opsteyn.

Overwegende dat volgens De Page, T. I, p. 278, de nieuwe wet niet van toepassing is op schade ontstaan vóór haar afkondiging, zelfs indien de schade op dat ogenblik nog niet vereffend werd;

Waarom ? Omdat het recht gevestigd is en definitief uitgeput onder de toepassing van de oude wetgeving. Enkel de begroting van de schade bleef te regelen. Er kan dus geen sprake zijn van toekomstige gevolgen van een vroegere toestand. Het ontstaan van de schade is een ogenblikkelijk feit waaraan geen verdere of latere gevolgen meer verbonden zijn. « En conséquence, une loi qui établit une responsabilité nouvelle en matière d'accidents de travail par exemple, ou une responsabilité nouvelle à raison du fait des personnes ou des choses ne s'appliquera pas (sauf disposition expresse) aux accidents survenus avant sa promulgation même si le dommage n'est pas encore liquidé au moment de cette promulgation »;

Overwegende dat de nieuwe wet geen beschikking inhoudt waaruit blijkt dat zij retroageert op vroegere ongevallen;

Overwegende dat de vorderingen inggesteld door de rechtsopvolgers van het slachtoffer Opsteyn evenmin ontvankelijk zijn;

Overwegende dat het dan ook overbodig is verder de grond van de respectievelijke vorderingen in detail te onderzoeken;

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUGGE

5e oktober 1966.

Voorzitter : M. Eeman.

Rechters : M.M. De Maesschalck en Du Pan.

Openbaar Ministerie : M. Laurens.

Bijzit.

1. Klacht wegens onderhoud van bijzit. — Tijdstip.

2. Echterlijke woning. — Begrip.

1. De klacht wegens onderhoud van bijzit moet de vervolgingen, maar niet noodzakelijk de feiten voorafgaan.
2. Met betrekking tot onderhoud van bijzit moet als echterlijke woning aangemerkt worden elke plaats waar de verdachte regelmatig verblijft en waar de bijzit de plaats inneemt die aan de echtgenote toekomt.

Y. t./ X.

Inzake X...

Verdacht van : Wettelijk gehuwd zijnde met Y..., die klacht neerlegt, een bijzit in de echterlijke woning te hebben onderhouden, nl. 1. W..., te A... (Fr.), tussen 1 en 30-9-1965; 2. Z..., te B... (Fr.) en te C..., minstens 3 jaar tot op 27 februari 1966;

Overwegende dat X... en Y... op datum van... te... (Fr.) in het huwelijk getreden zijn en dat het huwelijk tot nog toe niet onthouden werd;

Overwegende dat Y... op 2 november 1965 in handen van de heer Cornelis J., onderzoeksrechter te Brugge, klacht neerlegde en vervolgingen gevraagd heeft wegens onderhoud van een bijzit in de echterlijke woonst lastens haar echtgenoot; dat deze klacht nooit werd ingetrokken;

Overwegende dat de klacht de vervolgingen moet voorafgaan en niet de feiten zelf die het misdrijf uitmaken (Braas, Précis de proc. pén. I, blz. 62; Corr. Gent 13-3-1930, J.T. 1930, 328); dat de klacht van 2 november 1965 rechtsgeldig mag aanvaard worden om de vervolgingen en de veroordeling op grondslag van feiten die plaatsgrepen vroeger dan 2-11-1965, en dus ook ok vaststellingen van deurwaarder P... uit N... (Fr.) op 30 september 1965;

Overwegende dat de vaststellingen P... uit N... (Fr.), samen met de Commissaire central uit M... (Fr.) op 30 september 1965 te R... (Fr.), ingevolge bevelschrift van de Voorzitter van de Rechtbank de Grande Instance te N... (Fr.) op 28 september 1965 rechtsgeldig plaatsgrepen; dat deze vaststellingen (klederen van man en vrouw in zelfde kamer - twee warme indrukken in zelfde bed) (beide personen naakt zijnde) het onderhouden van geslachtsomgang tussen de verdachte en W. als zekerheid doet aanvaarden;

Overwegende dat uit de verklaring van verdachte en van W... op 10 maart 1966 voor de heer J. Cornelis, onderzoeksrechter, het gebleken is dat deze vrouw aldaar enkele tijd heeft verbleven in de villa van gedaagde;

Overwegende dat uit de vaststellingen gedaan door de rijkswacht te C... op 27 februari 1966 in het gebouw Résidence « G » 7e verdieping, appartement aan de rechterzijde te C... en de daaropvolgende onderhoren, door beiden ondertekend, het gebleken is dat de verdachte in hetzelfde bed sliep als Z...; dat het onderhouden van geslachtsbetrekkingen uit dit feit zelf genoegzaam blijkt;

Overwegende dat verder in het onderzoek door beiden

bekend wordt elkander regelmatig te B... (Fr.) te ontmoeten alwaar Z... haar appartement heeft en alwaar zij samen geslachtsomgang onderhouden;

Overwegende dat uit deze onderhoren en vaststellingen die uit de stukken van de bundel blijken, dat de eigendom van de verdachte te A... (Fr.), de kamer van het appartement rechts 7e verdiep Résidence « G » te C..., het appartement te B... (Fr.), plaatsen zijn waar de verdachte regelmatig verblijft en waar in de eerste plaats W... en in de tweede plaats en derde plaats Z... de plaats inneemt die aan de echtgenote nl. klagster toekomt als zij haar man vergezelt;

Dat de feiten onder litt. 1. en 2. dan ook ten genoegen van recht zijn gebleken;

Overwegende dat de eis van de burgerlijke partij als gerechtvaardigd voorkomt;

enz...

NOOT: Er werd hoger beroep aangetekend. Betreffende het tweede punt, zie men het artikel van Lode De Wilde, *Het begrip gemeenschappelijke woning in art. 230 B.W. en het begrip echterlijke woning in art. 389 S.W.*, in T.P.R. 1965, blz. 1 e.v.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 1 oktober 1965.

Voorzitter : M. Dandois.

Rechters : M.M. J. Verdyck en J. van Laer.

Referendaris : M. A. van Gelder.

Verzekeringen. — Art. 22 wet 11-6-1874. — Derde of verzekerde. — Modelpolis volgens wet 1 juli 1956.

1. De verzekeraar eigen schade van een wagen die aan een garage werd toevertrouwd en die beschadigd werd door een aangestelde van die garage, heeft, na zijn verzekerde te hebben vergoed, in casu geen verhaal op de garage, gezien de bewoordingen van de polis, waardoor de aangestelde van de garage zelf als verzekerde moet beschouwd worden, wanneer hij van de wagen gebruik maakt.
2. De vergoedingsverplichting op grond van de burgerlijke aansprakelijkheid van een garagehouder voor schade aan een hem toevertrouwde wagen toegebracht door zijn aangestelde, sluit een verhaal van de eigenaar van de beschadigde wagen niet uit tegen de verzekeraar wettelijke aansprakelijkheid (wet 1-7-56) van de schadeberokkenende wagen.
3. Een eis in vrijwaring, bij besluiten tegen een medeverweerder ingeleid, kan ontvankelijk zijn, doch is het niet wanneer tussen oproeper en opgeroepene in vrijwaring elk rechtsverband ontbreekt.

N.V. Securitas & Symons t./ P.V.B.A. Eurotechniek.
P.V.B.A. Publiorama & Groep Josi t./ P.V.B.A. Eurotechniek, Symons & N.V. Securitas.

Gezien de geregistreerde dagvaarding d.d. 4 juni 1963, in de zaak A.R. 32.751;

Gezien de geregistreerde dagvaarding d.d. 22 augustus 1963, in de zaak A.R. 34.691;

Overwegende dat beide zaken verknocht zijn en dienen samengevoegd te worden ter wille van een goede rechtsbedeling;

Overwegende dat in de dagvaarding d.d. 4 juni 1963, eerste eiseres een schadevergoeding vordert van 4.075 frank, en tweede eiser een vergoeding van 1.800 fr.,

beide bedragen te vermeerderen met interesten en kosten;

Overwegende dat de heer Symoens zijn personenwagen op 22 december 1962 had toevertrouwd aan de P.V.B.A. Garage Eurotechniek, om de wagen te laten wassen;

Overwegende dat een aangestelde van gezegde garage de auto van de heer Symoens in de garage bestuurde en zodoende een Volkswagen aanreed, toebehorend aan de P.V.B.A. Publirama;

Overwegende dat eisers de P.V.B.A. Eurotechniek aansprakelijk stellen bij toepassing van art. 1382 B.W. e.V., en daarenboven op grond van art. 1915 B.W.;

Overwegende dat de N.V. Securitas, omnium-verzekeraar van de wagen van de heer Symoens en door betaling gesubrogeerd in diens rechten, het reeds gemelde bedrag van 4.075 fr. vordert, terwijl de heer Symoens zelf een bedrag van 1.000 fr. vraagt, zijnde de vrijstelling, dus het door hemzelf te dragen deel van de eigen schade, en 800 fr. wegens gebruiks-derving;

Overwegende dat de dagvaarding d.d. 22 augustus 1963 daarentegen betrekking heeft op de schade, toegebracht aan de wagen van Publirama;

Overwegende dat tweede eiseres, Groep Josi, omnium verzekeraar is van die wagen en aan de P.V.B.A. Publirama 10.065 fr. uitbetaalde, welke bedrag zij thans terugvordert, terwijl de P.V.B.A. Publirama zelf 1.300 fr. vordert;

Overwegende dat eiseres de drie verweerders hebben gedagvaard, omdat zij van oordeel zijn dat de garagist als dusdanig, en/of wegens de daden van zijn aangestelde aansprakelijk is, terwijl ook de Heer Symoens en/of zijn verzekeraar door eisers aansprakelijk wordt gesteld op basis van art. 1382 B.W. en de wet van 1-7-1956;

I. - Vordering van de N.V. Securitas tegen de P.V.B.A. Eurotechniek (A.R. 32.751).

Overwegende dat Securitas zowel de burgerlijke aansprakelijkheid als de eigen schade dekt in verband met het voertuig van de Heer Symoens;

Overwegende dat Securitas tegenover P.V.B.A. Eurotechniek optreedt als verzekeraar van de eigen schade aan gezegde wagen;

Overwegende dat Securitas aan haar verzekerde, tevens verzekeringnemer, de Heer Symoens, de schade-loosstelling uitbetaalde voor de aan diens wagen veroorzaakte schade door toedoen van een aangestelde van de P.V.B.A. Garage Eurotechniek, terwijl deze met de bewuste wagen reed;

Overwegende dat de P.V.B.A. Garage Eurotechniek het recht van de N.V. Securitas betwist, de uitbetaalde schadeloosstelling op haar te verhalen;

Overwegende dat volgens art. 22 van de Wet van 11 juni 1874, de verzekeraar van zaken zodra hij het bedrag van de schade heeft betaald, in al de rechten treedt van de verzekerde, tegenover derden uit hoofde van deze schade (Fredericq, Handboek van Belgisch Handelsrecht, II, § 1217);

Overwegende dat in casu vaststaat dat de Heer Symoens, verzekeringnemer en tevens verzekerde, een verhaal kan uitoefenen op de P.V.B.A. Garage Eurotechniek, hetzij op grond van art. 1382 e.v. B.W., hetzij op grond van art. 1915 B.W., iets wat in de huidige stand van de redenering nog geen belang heeft;

Overwegende dat diensvolgens enkel en alleen moet uitgemaakt worden of de P.V.B.A. Garage Eurotechniek een derde is, in de zin van art. 22 van de wet van 11 juni 1874;

Overwegende dat wanneer men enkel te oordelen zou hebben volgens het gemene recht, deze laatste vraag ongetwijfeld positief zou moeten opgelost worden;

Overwegende dat de P.V.B.A. Garage Eurotechniek, nog steeds redenerend op grond van de algemene principes, alleszins geen verzekerde is doch een derde;

Overwegende immers dat een verzekerde is: hij die de vergoeding ontvangen heeft, het weze dus de verzekeringsnemer, ofwel de persoon in wiens voordeel of voor rekening van wie de verzekering werd afgesloten en die daarenboven, op het ogenblik van de verwezenlijking van het verzekerde risico, een belang kan laten gelden; (Monette, De Ville & André, I, § 148 e.v.) (Cfr. in die zin: Rb. Antwerpen, 2e kamer, 15-1-1965 R.W. 1964-1965, 152);

Overwegende dat de P.V.B.A. Garage Eurotechniek niet voldoet aan deze voorwaarden om als verzekerde beschouwd te worden en derhalve een derde zou zijn, nog steeds in de veronderstelling dat dit punt volgens de algemene principes zou dienen opgelost te worden;

Overwegende dat echter deze redenering in casu niet zou opgaan, wanneer zou blijken dat ingevolge contractuele bepalingen tussen verzekeraar en verzekeringnemer, de P.V.B.A. Garage Eurotechniek niet als een derde, doch zelf als verzekerde moet beschouwd worden;

Overwegende dat de polis van de N.V. Securitas een afdeling D. voorziet, te weten: « Voorwaarden voor verzekering tegen stoffelijke schade »;

Overwegende dat art. 1 van de hoofding « Voorwaarden voor de verzekering van de afdelingen B. C, D, en E » voorziet: « De verzekering van deze risico's wordt verleend onder dezelfde algemene en bijzondere voorwaarden als die van de Burgerlijke Aansprakelijkheidsverzekering, behoudens afwijkingen voorkomend in de hiernavolgende bepalingen ».

Overwegende dat derhalve in gezegde algemene en bijzondere voorwaarden moet gezocht worden tegen wie de verzekeraar een verhaal kan uitoefenen en tegen wie niet;

Overwegende dat art. 1 van voorwaarden afdeling D luidt in zijn laatste lid: « De waarborg wordt toegekend zelfs indien het motorrijtuig bestuurd wordt door een persoon aan wie door de verzekerde daartoe geen toelating is verleend ».

Overwegende dat dus boven elke twijfel verheven is dat de verzekering « eigen schade » niet enkel geldt wanneer de verzekeringnemer zelf de wagen bestuurt;

Overwegende dat dan echter dient nagegaan te worden of zo iemand ook als verzekerde kan beschouwd worden;

Overwegende dat, vermits de algemene voorwaarden die toepasselijk zijn op de verplichte aansprakelijkheidsverzekering, in casu, gezien de opstelling van de polis, ook gelden voor de bijkomende waarborgen, deze vraag ongetwijfeld bevestigend moet beantwoord worden;

Overwegende dat uit de opstelling van art. 3 van de algemene voorwaarden (modelpolis), moet afgeleid worden dat de aangestelde van verweerster verzekerde was op het ogenblik dat hij de aanrijding veroorzaakte;

Overwegende dat art. 20 van de algemene voorwaarden luidt: « De maatschappij, die gehouden is tot het betalen van de schade of deze betaald heeft, treedt in de rechten en vorderingen die aan de verzekerde kunnen toebehoren ».

Overwegende dat de vraag dus luidt, of de maatschappij ook in die rechten treedt, tegenover een andere verzekerde;

Overwegende dat gezegd artikel klaarblijkelijk enkel het verhaal bedoelt tegen derden, doch niet tegen een verzekerde;

Overwegende dat, wanneer aan het begrip «verzekerde» in de wet van 1 juli 1956, — in casu toepasselijk als algemene voorwaarden van een verzekering «eigen schade» — een ruimere betekenis gegeven wordt dan in het gemeen recht, dit tevens tot gevolg heeft dat een verhaal, bedoeld tegenover derden, niet tegen die «verzekerde» kan worden uitgeoefend;

Overwegende dat die hoedanigheid van verzekerde impliceert, dat men niet moet instaan voor de schade, die door de verzekeraar gedekt wordt;

Overwegende dat de verzekeraar in casu trouwens zijn verhaalrecht beperkt heeft in de artikelen 24 e.v. van de polis en daarin de gevallen beperkend opgesomd worden, waarin de verzekeraar een verhaal kan uitoefenen tegen een verzekerde;

Overwegende dat geen enkel dezer gevallen zich in casu voordoen, zodat uit dien hoofde ook geen verhaal tegen verweerster mogelijk is; (cfr. in zelfde zin: Correctionele Rechtbank, Antwerpen, 10 bis kamer, 30-10-1963, R.W. 1963-64, 1768; - Hb. Kh. Antwerpen, 17-1-1964, 2e kamer, i.z. Antwerp Assurance c./ Beullens, niet gepubliceerd);

Overwegende dat Securitas zou kunnen opwerpen, dat, in de redenering van huidig vonnis, niet de Garage Eurotechniek verzekerde is, maar wel de aangestelde van Eurotechniek, die de wagen bestuurde;

Overwegende dat echter door het feit dat een verhaal tegen een verzekerde in casu onmogelijk is, evenzeer een verhaal uitgesloten is tegen degene die voor de daden van die verzekerde burgerlijk aansprakelijk is;

Overwegende dat de eis van Securitas ongegrond is;

II. Vordering van de Heer Symoens tegen de P.V.B.A. Eurotechniek (A. R. 32.751).

Overwegende dat verweerster zich echter naar de wijsheid van de Rechtbank gedraagt en de eis van de Heer Symoens gegrond voorkomt;

II. Vordering van Publirama tegen Eurotechniek, Symoens en Securitas (A.R. 43.691).

Overwegende dat Publirama verlet schade en een deel herstellingskosten aan haar beschadigde V.W. opeist,

1. van Eurotechniek, als burgerlijk aansprakelijke partij voor degene die de schade veroorzaakt heeft;

2. van Symoens, als eigenaar van de auto waarmee de schade veroorzaakt werd;

3. van Securitas, verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid van degene die met de wagen van Symoens een ongeval veroorzaakt;

Overwegende dat Josi, als verzekeraar eigen schade van de wagen van Publirama, optredend als gesubrogeerd in de rechten van haar verzekerde voor de schadeloosstelling die zij aan haar verzekerde heeft uitbetaald, deze schadeloosstelling van de bovengenoemde drie partijen terugvordert;

Overwegende dat eisers met een verbluffende gemakzucht besluiten dat verweerders de eis niet betwisten, hoewel de eis door elk der verweerders ten stelligste betwist wordt;

Overwegende dat Eurotechniek opwerpt dat indien zij veroordeeld zou worden, de N.V. Securitas haar dient te vrijwaren, als verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid van de wagen van de heer Symoens;

Overwegende dat Securitas en Symoens de eis eveneens betwisten, en eveneens in ondergeschikte orde opwerpen dat in de mate waarin zij veroordeeld zou worden, Eurotechniek hen dient te vrijwaren;

Overwegende dat Symoens niet burgerlijk aansprakelijk dient geacht worden voor degene die de wagen be-

stuurde, en ook de wagen niet meer onder zijn bewaring had, zodat hij buiten zake dient gesteld te worden;

Overwegende dat Publirama zeker een recht op schadeloosstelling heeft lastens Eurotechniek, die burgerlijk aansprakelijk is voor haar aangestelde die het ongeval veroorzaakte;

Overwegende dat wanneer zonder twijfel Publirama zich kan richten op grond van art. 3 van de algemene voorwaarden van die polis en op grond van de Wet van 1 juli 1956, tot de verzekeraar van de burgerlijke aansprakelijkheid van de bestuurder van die wagen, indien deze gerechtigd was de wagen te besturen volgens de bepalingen van de Wet en de Polis, zoals in casu het geval is;

Overwegende dat Publirama zich dus ook tot Securitas kan richten;

Overwegende dat dus het op te lossen probleem is of de vergoedingsverplichting van één dezer twee verweerders, de vergoedingsverplichting van de andere uitsluit of niet;

Overwegende dat niets toelaat dergelijk besluit te trekken;

Overwegende dat tegenover Publirama, zowel Eurotechniek als Securitas instaan voor het geheel van de gevorderde en in se niet betwiste bedragen en zij dienvolgens elk in totum dienen veroordeeld te worden, met dien verstande dat eiseres van hen beiden samen nooit meer mag krijgen dan wat zij in de dagvaarding vorderde; (Dekkers, II, § 2871);

Overwegende dat de door partijen geciteerde rechtspraak betrekking heeft op andere rechtsverhoudingen dan de alhier onderzochte;

Overwegende dat een eis in vrijwaring, bij besluiten tegen medeverweerders ingeleid, ontvankelijk kan zijn; (H.V.B. Gent, 15-2-1954, R.W. 1954-55, 376);

Overwegende dat echter tot de ontvankelijkheid vereist is, dat er tussen de oproeper en de opgeroepene in vrijwaring een rechtsverband zou bestaan, wat in casu geenszins het geval is, zodat beide eisen in vrijwaring onontvankelijk zijn; (H.v.B. Brussel, 6-6-1953, R.W. 1955-54, 337; - Rb. Kh. Antwerpen, 18-9-1953, J.P.A. 1953, 462);

IV. Vordering van Josi tegen Eurotechniek, Symoens en Securitas;

Overwegende dat Josi optreedt als verzekeraar van de eigen schade van de wagen van Publirama, gesubrogeerd in de rechten van Publirama, die door haar vergoed werd;

Overwegende dat de eis lastens Symoens onontvankelijk is om bovengenoemde redenen;

Overwegende echter dat de eis tegen Eurotechniek en Securitas ontvankelijk en gegrond is om dezelfde redenen en in dezelfde modaliteiten als de eis van Publirama tegen dezelfde;

Om deze redenen,

De Rechtbank maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935;

Voegt de eisen A.R. 32.751 en 34.691 samen wegens verknoctheid;

1. Recht doende op de eis A.R. 32.751

Verklaart de eis van eerste eiseres, de N.V. Securitas, ontvankelijk doch ongegrond;

Wijst deze eiseres ervan af met verwijzing tot de kosten;

Verklaart de eis van tweede eiser, de Heer Symoens, ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt dienvolgens verweerster om aan eiser te betalen de som van 1.800 fr. vermeerderd met de vergoedende intresten sedert 2 december 1962, tot 4 juni 1963 en de gerechtelijke intresten sedertdien;

Verwijst verweerster in de kosten van het geding en begroot deze kosten tot heden aan de zijde van eiseres op 735 fr.;

Verleent akte aan eisers, dat zij de eisen elk voor hun deel en tegenover ieder der partijen schatten op 50.000 fr.

II. Recht doende op de eis A.R. 34.691

Verklaart de eis van eerste eiseres, de P.V.B.A. Publi-rama, niet ontvankelijk in zover hij gericht is tegen tweede verweerder, de Heer Marcel Symoens, die buiten zake wordt gesteld zonder kosten;

Verklaart de eis van eerste eiseres, de P.V.B.A. Publi-rama, ontvankelijk en gegrond lastens eerste en derde verweerster, de P.V.B.A. Eurotechniek en de N. V. Securitas;

Veroordeelt eerste en derde verweerster elk tot het geheel om aan eerste eiseres te betalen de som van 1.380 fr. te vermeerderen met de vergoedende intresten sedert 22 december 1962 tot 22 augustus 1963, de gerechtelijke intresten sedertdien;

Verwijst hen in de kosten van het geding en begroot deze kosten tot heden aan de zijde van eiseres op 915 fr.;

Verklaart de eis van tweede eiseres Josi, niet ontvankelijk in zover hij gericht is tegen tweede verweerder, de Heer Symoens, die buiten zake wordt gesteld zonder kosten;

Verklaart de eis van tweede eiseres lastens eerste en derde verweerster, de P.V.B.A. Eurotechniek en de N.V. Securitas, ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt eerste en derde verweerster elk tot het geheel om aan eerste eiseres te betalen de som van 10.065 fr. vermeerderd met de vergoedende intresten sedert 22 december 1962 tot 22 augustus 1963, de gerechtelijke intresten sedertdien; en de kosten zoals hoger begroot; met dien verstande dat tweede eiseres van eerste en derde verweerster samen niet meer kan ontvangen dan 10.065 fr. plus intresten en kosten;

Verleent akte aan tweede en derde verweerder dat zij de eis in elk zijner del en tegenover elk der partijen schatten op 50.000 fr.;

Verklaart de respectieve eisen in vrijwaring onontvankelijk en wijst de respectieve eiseres in vrijwaring ervan af.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

1ste Kamer. — 13 mei 1965.

Voorzitter: M. Vandendriessche.
Referendaris: M. Six.

Advocaten: Mrs. De Grave, Coulier en Magda Claessen
loco G. Franck (Antwerpen).

1. Verzekeringen. — Betaling van premies en vergoedingen in handen van makelaar. — Geldig.
2. Faillissement. — Wettelijke schuldvergelijking. — Begrip.
3. Faillissement. — Conventionele schuldvergelijking. — Uitvoering van een vóór de verdachte periode gesloten overeenkomst. — Geldig.
4. Faillissement. — Schuld en schuldvordering voort-spruitend uit eenzelfde contract. — Geldige ver-rekening.

1. Krachtens de gewoonten te Antwerpen, vooral inzake

zeevaartverzekering, zijn de makelaars ertoe gerechtigd de premies te innen en wordt de vereffening der vergoedingen bij schadegeval in hun handen als geldige betaling aangezien.

2. Als enerzijds de verzekeringsmakelaar de premie heeft voorgesloten en zodoende schuldeiser van de verzekerde wordt, en anderzijds, na een schadegeval, de verzekeraar, krachtens een gevestigd gebruik de vergoeding geldig in handen van de makelaar heeft betaald, die op die wijze schuldenaar van de verzekerde wordt, is er wettelijke schuldvergelijking, indien beide schulden vóór de uitspraak van het faillissement van de verzekerde vaststaande en op-eisbaar waren. Zulke wettelijke compensatie is geldig, zelfs indien ze tot stand kwam tijdens de verdachte periode.
3. De schuldvergelijking die slechts de voortzetting en de uitvoering is van een vóór de verdachte periode gesloten overeenkomst, is als dusdanig geldig.
4. Als de schuld en de schuldvordering van de gefail-leerde voortspruiten uit eenzelfde contract en dezelfde oorzaak hebben, moet de schuldvergelijking tijdens de verdachte periode aanvaard worden.

Faillissement Verenigde Oostendse Scheepswerven t./
General Steam S.S. Belge de Transports.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt nietig te horen verklaren op basis van artikel 445 van de faillissementswetgeving een conventionele compensatie tussen partijen afgesloten sedert het tijdstip van de ophouding der betalingen der n.v. V.O.S.; verweerster te horen veroordelen tot betaling van 85.620 fr., meer de intresten tegen 5,5 % sedert 29 mei 1964 en gedaagde te aanvaarden in het gewoon passief der faling voor 85.620 fr.;

Overwegende dat verweerster besluit tot ongegrondheid van de eis, omdat er wettelijke schuldvergelijking is tot stand gekomen hetzij tussen de n.v. V.O.S. en de Engelse verzekeraars, waarvan verweerster agente is, hetzij, tussen de n.v. V.O.S. en verweerster zelf.

* * *

Overwegende dat de n.v. V.O.S. voor de duur van één jaar, ingaande op 13 april 1963, een verzekering afsloot tot dekking van haar verantwoordelijkheid bij herstel van vaartuigen;

De verzekeringsovereenkomst werd aangegaan door tussenkomst van de verwerende vennootschap, die optrad als makelaar en zich met het oog op het afsluiten van het contract, gewend heeft tot de verzekeringsmakelaars Gray Dawes, Westray & Co Ltd te Londen. Deze laatste heeft, ingevolge brief van 9 april 1963, de waarschijnlijk reeds vroeger afgesloten overeenkomst hernieuwd met de « Lloyd's Underwriters and Insurance Companies »;

Overwegende dat de jaarpremie van £ 455 (63.700 fr.) niet door de n.v. V.O.S. betaald werd, evenmin als de premies verschuldigd voor een andere verzekering (Builders Risk) en bedragende 17.315 frank;

Overwegende dat men wel moet aannemen dat de verweerster deze premies heeft voorgesloten voor rekening van de verzekerde, gezien ze op 20 april aan de toekomstige failliet liet weten « gezien onze goede relaties hebben wij besloten op de door ons sinds 1963 aan de verzekeraars voorgesloten premieën geen intrest aan te rekenen » en op 6 juli 1964 « sedert meer dan een jaar hebben wij in hoedanigheid van verzekeringsagenten uw openstaande premies geregeld ten overstaan van uw verzekeraars zonder van uwentwege betaling te kunnen bekomen »;

Overwegende dat inmiddels, in de loop van de maand augustus 1963, zich op de werf V.O.S. een schadegeval voordoet waarin een schip van de Belgische Zeemacht «A. de Gerlache» betrokken is; de schade wordt door de verzekering aanvaard voor 85.620 fr. en de partijen in zaak komen overeen dat dit bedrag zal gecompenseerd worden met de nog verschuldigde premies (brief V.O.S. d.d. 3-2-1964 en brief General Steam d.d. 20-4-64). Het is de nietigheid van deze conventionele schuldvergelijking die de curators benaastigen.

* * *

Waar, zoals hoger gezegd, de verweerster het bestaan van een wettelijke compensatie inroept, achten eisers q.q. dergelijke wettelijke schuldvergelijking onmogelijk, omdat de vervallen premien verschuldigd zijn aan de verweerster, terwijl de Engelse verzekeraars de vergoeding schuldig blijven;

Overwegende dat de eerst stelling van verweerster, waar ze volhoudt dat de wettelijke compensatie plaatsgreep tussen de n.v. V.O.S. en de Londense verzekeraars, niet gegrond is; inderdaad, de tussenpersoon die in plaats van de verzekerde de premie betaalt blijft alleen gemachtigd om deze premien aan de verzekerde op te vorderen (Laloux, *Traité des assurances terrestres*, nr. 248-c); het is dus duidelijk dat de n.v. V.O.S. uit dien hoofde schuldenares was van de verweerster en niet van de Engelse verzekeraars;

Overwegende dat, indien de vergoeding van 85.620 frank op zeker ogenblik in handen van de verweerster werd gestort of verrekend — via de brokers uit Londen — dit niet geschied is tengevolge van het akkoord tussen partijen getroffen (t.t.z. de conventionele compensatie). Dit bedrag zou in elk geval bij de Belgische makelaars terechtgekomen zijn; en niet ten onrechte vermits de betaling der vergoedingen meestal door de zorgen van de tussenpersoon geschiedt (Monette, *De Villé, André, Traité des Assurances terrestres*, II, nr. 693); deze regel is des te meer aannemelijk wanneer de overeenkomst afgesloten wordt met behulp van meerdere makelaars en met onbekende verzekeraars (Lloyd's Underwriters and Insurance Companies);

Krachtens de gewoonten te Antwerpen, en vooral in zake zeevaartverzekering, zijn de makelaars gerechtigd de premies te innen en wordt de vereffening der vergoedingen in handen dezer tussenpersonen als geldige betalingen aangezien (Hrb. Antwerpen, 13-5-1921, J.P.A. 1922, blz. 123; idem 14-12-1933, J.P.A., 1933 - 523; idem 24-6-1957, J.P.A. 1957 - 453);

Overwegende dat het aldus vaststaat dat verweerster minstens sedert 20 april 1964 op een regelmatige wijze het bedrag der vergoeding die aan de n.v. V.O.S. toekwam, in handen had en zij dienvolgens voor de betaling aan de verzekerde instond;

Overwegende dat meteen vastgesteld is dat de n.v. V.O.S. en de verweerster elkaars schuldenaar en schuldeiser waren en de wettelijke voorwaarden tot het ontstaan der compensatie ingevolge artikel 1291 B.Wb. (vaststaande en opeisbare schulden) reeds voorhanden waren vooraleer partijen hun onnodig akkoord afsloten;

Overwegende dat deze wettelijke schuldvergelijking, zelfs indien ze tot stand gekomen is tijdens het verdacht tijdperk, rechtsgeldig is.

* * *

Overwegende dat, zelfs indien het bestaan van een wettelijke compensatie niet zou aangenomen worden, dan zou de conventionele compensatie toch nog geldig blijven;

Inderdaad is na te gaan aan de hand van de afreke-

ning van verweerster gevoegd bij haar brief van 20 april 1964, dat de compensatie tussen de niet betaalde premies en de tegoeden van de verzekerde ook voor de periode die de datum van staking der betalingen voorafgaat, werd toegepast, nl. voor de verzekering Builders Risk; hetzelfde geschiedde voor de verzekering afgesloten door de n.v. S.E.G.E., zustermaatschappij van de n.v. V.O.S.;

Overwegende dat men aldus kan zeggen dat de toegepaste compensatie slechts de voortzetting en de uitvoering is van een overeenkomst reeds vóór de verdachte periode afgesloten en als dusdanig rechtsgeldig is; (Fredericq, t. VII, blz. 237; Rb. van koophandel, Antwerpen, 14 maart 1956; Bull. Ass., 1956 - p. 369);

Overwegende dat de schuld en de schuldvordering van het failliet oog nog spruiten uit eenzelfde contract en eenzelfde oorzaak hebben, zodat ook om die reden de compensatie moet worden aanvaard (Fredericq, *Handb. van Belg. Handelsrecht*, II, nr. 1560).

* * *

Afrekening :

Overwegende dat eisers q.q. ook nog opmerken dat er geen schuldvergelijking mogelijk was tussen haar tegoed en premies verschuldigd door een andere rechtspersoon (n.v. S.E.G.-) en ook niet voor de premies verschuldigd door haar voor een andere verzekeringsovereenkomst en de verweerster dus ten onrechte op het geheel van premies door V.O.S. en S.E.G.E. verschuldigd, de compensatie heeft toegepast;

Overwegende dat de stelling der curators zeker gegrond is voor de premieschuld van de n.v. S.E.G.E.; een wettelijke compensatie waarbij het tegoed zou aangewend worden ter aanzuivering van een schuld van een derde is natuurlijk ondenkbaar en het blijkt ook geenszins dat de n.v. V.O.S. noch vóór noch na de staking van betaling de verbintenis op zich nam de schuld van een andere vennootschap eventueel door compensatie te vereffenen en er werden ook geen dergelijke compensaties geboekt;

Overwegende dat men echter niet inziet waarom de schuldvergelijking zou moeten beperkt blijven op één enkele polis door de n.v. V.O.S. onderschreven door tussenkomst van verweerster;

Overwegende dat de door verweerster voorgebrachte afrekening aldus als volgt te verbeteren is:

voor verzekering V.O.S. - Ship Repairers -	
Liability - premieschuld :	63.700 fr.
voor verzekering V.O.S. - Builders Risk :	11.810 fr.

Totaal verschuldigd door de n.v. V.O.S. :	75.510 fr.
Het tegoed van de n.v. V.O.S. bedragende :	85.620 fr.
zo blijft gedaagde nog het verschil of	10.110 fr.
schuldig.	

Om deze redenen :

De rechtbank, vonnissende op tegenspraak, na toepassing van artikel 2 uit de taalwet van de 15 juni 1935; gehoord het verslag van de rechter-commissaris, M. Heilman Ch., daartoe bij vonnis van de 29 april 1965 tijdelijk aangesteld ter vervanging van dhr Rabaey, belet :

Zegt voor recht dat de tussengekomen compensatie rechtsgeldig is tot een bedrag van 75.510 fr.; veroordeelt verweerster tot betaling van 10.110 fr., meer de gerechtelijke intrest;

Veroordeelt ieder der partijen tot de helft der kosten in het geheel begroot op 1068 fr.;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-teenstaande hoger beroep en zonder borg.

VREDEGERECHT TE BRUSSEL

1e kanton. — 23 augustus 1966.

Rechter : M. F. Van Der Heyde.

Taalgebruik in bestuurszaken. — Neerlegging van een in het Frans opgestelde balans door een te Wezembeek gevestigde vennootschap. — Sanctie van art. 59 van de samengevatte wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken. — Welke vrederechter is bevoegd om een vertaling te bevelen ?

De balans van een naamloze vennootschap, waarvan de exploitatiezetel gevestigd is te Wezembeek, moet in het Nederlands worden opgesteld en neergelegd ter griffie van de bevoegde rechtbank van Koophandel (art. 41, par. 1, W. 2-8-1963; art. 52, par. 1, K.B. 18-7-1966).

Wanneer geen gevolg wordt gegeven aan de aanmaning om een ten onrechte in het Frans opgestelde balans te vervangen door een Nederlandstalige, wordt een verzoekschrift gericht tot de Vrederechter, die beveelt, dat aan dit stuk een vertaling zal worden toegevoegd, opgesteld door een door hem aangeduide beëdigde vertaler.

In de samengevatte wetten van 18 juli 1966 is niet aangeduid welke vrederechter bevoegd is om recht te doen op het krachtens art. 59 van deze wetten ingediende verzoekschrift. Daaruit wordt afgeleid, dat iedere vrederechter bij wie het bedoelde verzoekschrift wordt ingediend, bevoegd is.

N.V. Office Belge d'Assurance.

Gezien het hieraan toegevoegd verzoekschrift en neergelegd door de heer griffier bij de Rechtbank van Koophandel te Brussel ten einde de aanstelling te bekomen van een beëdigd vertaler gelast met de vertaling van een akte gedeponneerd op 14 juni 1966, door de naamloze vennootschap « Office Belge d'Assurance, en abrégé "O.B.E.E." », waarvan de exploitatiezetel gevestigd is te Wezembeek, en zijnde haar balans per 31 december 1965;

Overwegende dat art. 41 § 1 van de wet van 2 augustus 1963, vervangen door art. 52 § 1 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18-7-1966, bepaalt dat de nijverheids-, handels- of financiebedrijven de taal moeten gebruiken van het gebied waar hun exploitatiezetel of onderscheiden exploitatiezetels gevestigd zijn;

Overwegende dat de exploitatiezetel van gezegde vennootschap te Wezembeek gevestigd is;

Overwegende dat artikel 52 van de wet van 2 augustus 1963, vervangen door artikel 59 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18-7-1966, de vervanging voorschrijft, hetzij uit eigen beweging, hetzij op aanmaning van de bevoegde dienst, overheid of rechtsinstantie door de bedrijven waarvan sprake in artikel 52, van de akten opgesteld in strijd, naar de vorm, met de beschikkingen van artikel 52, door bescheiden of handelingen die, naar de vorm, regelmatig zijn;

Overwegende dat hetzelfde artikel 59 voorschrijft dat, mocht geen gevolg gegeven worden aan de hierboven gemelde aanmaning, een verzoekschrift kan worden ingediend bij de Vrederechter die beveelt dat aan deze handelingen en bescheiden, een vertaling zal worden toegevoegd, opgesteld door een door hem aangeduide beëdigde vertaler;

Overwegende dat het verzoekschrift dus als gegrond voorkomt;

Overwegende dat die gecoördineerde wetten geen enkele aanduiding bevatten om te weten welke Vrederechter bevoegd is om recht te doen over het verzoekschrift voorzien door artikel 59;

Dat, bij gebrek aan meer nauwkeurige bepalingen en bij gebrek aan tegenstrijdigheid, onze Rechtbank zich bevoegd moet verklaren;

Wij, Vrederechter,

Bevelen dat aan de akte gedeponneerd op 14 juni 1966 door de naamloze vennootschap « Office Belge d'Assurance, en abrégé "O.B.E.E." », waarvan de exploitatiezetel gevestigd is te Wezembeek, en zijnde haar balans per 31 december 1965, een vertaling zal worden toegevoegd;

Zeggen dat deze vertaling zal opgesteld worden door de Heer Van Lier Jan, wonende te Hombeek, Leestse steenweg 66, beëdigde vertaler, en dit op kosten van de betrokken vennootschap;

Betrekken ons onderhavig bevelschrift uitvoerbaar op de minuut.

VREDEGERECHT TE BREE

26 mei 1966.

Rechters : M. Sevens.

Advocaten : Mrs. Arts en Maris.

Pacht. — Door vorige eigenaar gegeven opzegging. — Eis tot geldigverklaring door nieuwe eigenaar. — Afwijzing.

Wanneer de vorige eigenaar van een verpacht goed de geldigverklaring van zijn opzegging bekwaam, moet de door de nieuwe eigenaar ingeleide eis tot uitdrijving afgewezen worden, zo de eiser zijn eis niet doet steunen op de bezetting zonder recht of titel noch op het door de vorige eigenaar bekomen vonnis, maar de geldigverklaring te zijnen bate van de door de vorige eigenaar gegeven opzegging vordert.

Hus t./ Haveneers.

Gezien de inleidende dagvaarding van het ambt van gerechtsdeurwaarder Paul Janssen van Genk in datum van 26 maart 1966, welke ertoe strekt « gedaagde te horen zeggen voor recht dat de opzegging van de pacht-overeenkomst bestaande tussen gedaagde en de mede-eigenaars-verkopers-aan-mijn-verzoekers, in hoofde van mijn verzoekers wordt geldig verklaard, dienvolgens gedaagde te veroordelen de voornoemde goederen onmiddellijk te verlaten, en bij gebreke hieraan te voldoen mijn verzoekers zich te horen machtigen er gedaagde te doen afrijven door een gerechtsdeurwaarder hiertoe aangezocht, desnoods manu militari, met al het zijne en al wie of wat er zich zou bevinden; gedaagde zich bovendien te horen veroordelen tot een dagelijkse schadevergoeding van 100 frank te beginnen vanaf de uitspraak van het vonnis;

Overwegende dat eisers het goed, door gedaagde in pacht gehouden, op 14 september 1965 hebben aangekocht; dat dit goed voorheen eigendom was van de familie Tournier-Zimmerman; dat de verkopers Tournier-Zimmermann reeds voor de verkoop aan eisers, aan de gedaagde (pachter) een pachtopzegging hadden betekend tegen 15 maart 1966, welke pachtopzegging ten verzoeken van de verkopers Tournier-Zimmermann,

door de heer plaatsvervangend Vrederechter van het kanton Bree werd geldig verklaard luidens huidige gedaagde bij vonnis van 15 april 1965 in kracht van gewijsde gegaan.

Overwegende dat eisers niet de uitdrijving van gedaagde vorderen op grond van het vonnis inzake Tournier t./ Haveneers, noch op grond van het argument dat Haveneers zonder recht noch titel het pachtgoed betreft, doch dat hetgeen eisers vorderen duidelijk is: geldigverklaring van de destijds door Tournier-Zimmermann gegeven opzegging, doch dan ten voordele van zichzelf als kopers, dat dit duidelijk blijkt uit volgende passussen der dagvaarding:

1. Aangezien mijn verzoekers om geldigverklaring van de in het vonnis van 15 juli 1965 geldigverklaarde opzegging maar nu in hoofde van verzoekers vorderen;

2. Gedaagde te horen zeggen voor recht dat de opzegging van de pachtvereenkomst bestaande tussen gedaagde en de medeëigenaars-verkopers-aan-mijn-verzoekers, in hoofde van mijn verzoekers wordt geldig verklaard;

Overwegende dat de Rechtbank door de termen van de inleidende dagvaarding gebonden is; dat in die omstandigheden de Rechtbank dient vast te stellen dat de dagvaarding erop neerkomt dat de koper vordert dat de Rechtbank een door zijn rechtsvoorganger (verkoper) gedane opzegging, ten bate van de koper zou geldig verklaren; dat de rechtspraak zich er tegen verzet dat de koper een door de verkoper gedane opzegging ten eigen bate zou aanwenden (zie Cass. 24 april 1959, Pass. 1959, I, 861; Cass. 16-2-1962, Pass. 1962, I, 687; A.P.R. Landpacht nr. 198, aanvulling).

Om deze redenen:

Gezien artikel 2 der wet van 15 juni 1935;

Wij, Vrederechter, uitspraak doende in eerste aanleg en tegensprekelijk, wijzen aanleggers af van hun eis als zijnde ongegrond en veroordelen aanleggers tot de kosten.

NOOT: Verg. het eveneens in dit nummer opgenomen vonnis van het Vrederecht te Bree van 9 juni 1966, dat tegen dezelfde gedaagde werd geveld. Het door het vonnis geciteerde cassatiearrest van 16 februari 1962 is verschenen in R.W. 1962-63, 148.

COMMISSIE VAN BEROEP INZAKE DE VERPLICHTE ZIEKTE- EN INVALIDITEITS- VERZEKERING.

1e Nederlandstalige Kamer. — 27 september 1965

Voorzitter: M. Van den Brulle.

Secretaris-verslaggever: M. Keerman.

Taalgebruik. — In administratieve zaken. — Verzekering tegen ziekte en invaliditeit. — Verzekeringsinstelling. — Voertaal. — Betekening. — Nietigheid.

Inzake verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit is de betekening van een beslissing van een verzekeringsinstelling in een andere taal dan de voertaal van de streek waar de verzekerde woont, nietig; zodanige betekening kan de termijn voor het instellen van beroep niet doen lopen.

't S. / N.V.S.M.

Gezien het hoger beroepschrift, ingediend door

Mr. 'T Serstevens Edgard, oorspronkelijk eiser, op 19 juni 1965 tegen de beslissing genomen door de Klachtencommissie Brussel op 19 mei 1965, welke aan de partijen betekend werd op 26 mei 1965;

(.....)

Overwegende dat het hoger beroep van oorspronkelijke eiser voldoet aan de voorwaarden van ontvankelijkheid, gesteld bij de artikelen 283 en 284 van het koninklijk besluit van 4 november 1963 tot uitvoering van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering;

Overwegende dat oorspronkelijk eiser op 25 maart 1960 bij de Klachtencommissie beroep instelde, hetwelk strekte:

1) tot het doen vernietigen van de beslissing van oorspronkelijke verweerder, volgens dewelke betrokkene een som van 24.288 F. aan de verzekeringsinstelling diende terug te betalen, en

2) tot het bekomen vanaf 1 januari 1960 van de prestaties van de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering voor de gevolgen van een ongeval, hem overkomen op 22 mei 1959;

Overwegende dat oorspronkelijk verweerder deze terugbetaling oplegde en deze prestaties weigerde op grond van artikel 117-2° van het organiek koninklijk besluit van 22 september 1955;

Overwegende dat het beroepschrift in de Franse taal opgesteld was en de franstalige Klachtencommissie Brussel op 29 april 1960 het beroep onontvankelijk verklaarde; dat oorspronkelijk eiser tegen deze beslissing hoger beroep instelde; dat de Commissie van Beroep, 1ste franstalige kamer, op 12 maart 1963 het hoger beroep ontvankelijk verklaarde, de beslissing waartegen beroep vernietigde en de zaak voor verdere behandeling terugzond naar de nederlandstalige Klachtencommissie Brussel;

Overwegende dat oorspronkelijk eiser bij schrijven dd. 31 maart 1960 de beslissing van de verzekeringsinstelling, opgesteld in de Franse taal en gedateerd op 20 januari 1960 bij de bundel voegde;

Overwegende dat Mr. Carpeaux, afgevaardigde van een representatieve werknemersorganisatie, op 19 januari 1965 voor oorspronkelijke eiser besluiten neerlegde en aanhaalde;

— dat het schrijven dd. 20 januari 1960 niet voldeed aan de wet van 28 juni 1932 en dus als nietig moest aanzien worden;

— dat het inleidend beroep dd. 25 maart 1960 bijgevolg moest beschouwd worden als zijnde ten gepasten tijde ingediend;

— dat het verzoekschrift nochtans zonder gevolg diende te blijven omdat de eis zonder voorwerp was; dat de eis inderdaad de eigen veroordeling niet tot voorwerp kan hebben en dat het geschil had moeten ingeleid worden door verweerder;

— dat, in ondergeschikte orde, zelfs in de veronderstelling dat de brief van 20 januari 1960 als geldig moest aanzien worden, deze geen uitwerking kan hebben; dat de verzekeringsinstelling op geen enkel ogenblik, noch bij wijze van oorspronkelijke eis, noch bij wijze van incidentele eis, de veroordeling van 'T Serstevens vorderde; dat bij gebreke van enige daad van rechtsvervolg de verzekeringsinstelling dan ook over geen enkel uitvoerbare titel tot terugvordering beschikte;

Overwegende dat de Klachtencommissie in haar beslissing dd. 27 januari 1965 vaststelde dat het schrijven dd. 20 januari 1960 van de verzekeringsinstelling alsmede het inleidend beroep in de franse taal opgesteld werden, en dat normaal het beroep niet ontvankelijk

zou dienen verklaard daar het laattijdig ingediend werd;

Overwegende dat de Klachtencommissie van oordeel was:

— dat de Landsbonden, in het kader van de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, hoewel privé-organismen, gelast waren met het uitvoeren van een openbare dienst en dat bijgevolg bij toepassing van artikel 1, paragraaf 1 en paragraaf 3 van de wet van 28 juni 1932 op het taalgebruik in bestuurszaken, deze laatste wet op de mutualiteiten van toepassing was;

— dat op 20 januari 1960 betrokkene woonachtig was te Dilbeek, gemeente behorend tot een ééntalig nederlandssprekend gebied;

— dat het in casu ging over het bepalen van de taal van de betrekkingen tussen een partikulier en een openbare dienst, waarvan de werking zich uitstreckte over het ganse land en minstens over gans de provincie Brabant;

— dat artikel 6, paragraaf 1, van de wet van 28 juni 1932, voorzag dat deze diensten dienden te antwoorden aan partikulieren in de taal waarin de partikulier geschreven had, of waarvan hij gevraagd had gebruik te maken;

— dat bij toepassing van dit artikel de verzekeringsinstelling zich tot de betrokkene in het Nederlands diende te wenden, uitgezonderd zo in zijn vroegere betrekkingen met het ziekenfonds de betrokkene om het gebruik van de Franse taal had verzocht;

— dat vooraleer zich uit te spreken over de ontvankelijkheid van de klacht, ze over het punt vermeld in voorgaande paragraaf nader diende voorgelicht te worden;

Overwegende dat de Klachtencommissie op 27 januari 1965 dan ook besliste de secretaris-verslaggever te gelasten met een aanvullend onderzoek met betrekking tot het gebruik van de Franse taal tussen eisende en verwerende partijen;

Overwegende dat oorspronkelijke verweerder bij schrijven dd. 1 maart 1965 een franstalige vragenlijst, vervolledigd door oorspronkelijke eiser in de Franse taal op 2 december 1959, een andere lijst betreffende de samenstelling van het gezin, vervolledigd door betrokkene in de Franse taal op 17 juli 1960, alsmede een tweetalig formulier betreffende de toepassing van de Europese Verordening nr. 3, vervolledigd door betrokkene in het Frans op 2 december 1959, bij de bundel voegde en ter kennis bracht:

— dat betrokkene sedert 4 juni 1953 bij het verbond ingeschreven was, maar dat het aansluitingsformulier niet meer kon voorgelegd worden daar dit slechts gedurende 5 jaar bewaard werd;

— dat dit nochtans in het Frans opgesteld werd, aangezien de steekkaart-bevolking niet vermeldde dat de betrokkene zich in het Nederlands uitdrukte, en aangezien het adres in het Frans opgetekend was op aangifte van het lid;

— dat betrokkene steeds de Franse taal verkoos, tenminste toch wanneer hij schreef; dat het dus normaal en van elementaire beleefdheid was dat het verbond hem in dezelfde taal antwoordde;

— dat er geen enkel spoor van een nederlandstalig schrijven in zijn dossier was en dat betrokkene daarover nooit een bemerking maakte;

Overwegende dat de Klachtencommissie op 19 mei 1965 de zaak opnieuw ondfzocht en vaststelde dat er bij het schrijven dd. 1 maart 1965 bewijsstukken ingediend werden, die aantoonde dat betrokkene zich steeds van de Franse taal bediende ten opzichte van de verzekeringsinstelling;

Overwegende dat de Klachtencommissie derhalve van oordeel was dat oorspronkelijke eiser van de bestreden beslissing kennis had op 20 januari 1960, en zijn beroepschrift niet overgemaakt of verzonden had binnen de daarvoor gestelde termijn;

Overwegende dat de Klachtencommissie om deze redenen het beroep niet ontvankelijk verklaarde;

Overwegende dat oorspronkelijk eiser in zijn hoger beroep aanhaalt:

— dat hij nooit uitdrukkelijk het gebruik van de Franse taal gevraagd heeft aan de verzekeringsinstelling;

— dat hij wel gepoogd heeft te antwoorden op de in het Frans gestelde brieven uitgaande van het ziekenfonds, maar dat hij de hulp van een derde heeft moeten inroepen om een min of meer duidelijk antwoord te geven;

— dat de vaststellingen van de secretaris-verslaggever niet stroken met de werkelijkheid en dat er dient opgemerkt dat het onderzoek plaatsgreep zonder dat de betrokkene uitgenodigd werd, dat het onderzoek derhalve een unilateraal karakter bezit en dus tegenstrijdig in rechte;

— dat hij staande houdt dat de voertaal het Nederlands had moeten zijn;

— dat de Klachtencommissie niet antwoordde op de door hem neergelegde besluiten en op het verzoek uitspraak te doen over de geldigheid van het schrijven dd. 20 januari 1960;

Overwegende dat de Commissie van Beroep vaststelt dat het verbond, waarbij oorspronkelijke eiser aangesloten is, zijn beslissing de prestaties te weigeren, in het Frans opstelde en aan betrokkene betekende;

Overwegende dat er dient onderzocht te worden of de landsbonden en verbonden van mutualiteitsverenigingen onderworpen waren aan de wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken, zoals deze in 1960 van toepassing was;

Overwegende dat de besluitwet van 28 december 1944 en de uitvoeringsbesluiten de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering als openbare dienst georganiseerd hebben (vaste rechtspraak van de Raad van State o.a. arrest nr. 5146, dd. 29 mei 1956, Inf. Blad R.V.Z.I. 1957 blz. 123; idem arrest dd. 5 juli 1957, Inf. Bl. R.V.Z.I. 1957, blz. 231; idem nog een arrest dd. 5 juli 1957, Inf. Bl. R.V.Z.I. 1957, blz. 239);

Overwegende dat de landsbonden en verbonden ingevolge artikel 6 van de besluitwet van 28 december 1944 en artikelen 1, 12 en 13 van het organiek koninklijk besluit van 22 september 1955, bij middel van een door de Koning verleende erkenning, gemachtigd worden om aan het beheer van deze openbare dienst mee te werken;

Overwegende dat de landsbonden en verbonden van mutualiteitsverenigingen desniettemin privérechtelijke instellingen zijn, die in hun structuur beheerst worden door de wet van 23 juni 1894;

Overwegende dat de landsbonden en verbonden privé-organismen zijn die door middel van een erkenning gemachtigd worden om een openbare dienst te beheren;

Overwegende dat naast de besturen van de Staat, de provincies en de gemeenten, eveneens aan de bestuurlijke taalwet onderworpen zijn de overheidsbedrijven, de geconcedeerde diensten, de openbare inrichtingen, de inrichtingen van openbaar nut en over het algemeen al de ondergeschikte openbare besturen en overheden (Wet 28 juni 1932, artikel 1, par. 3);

Overwegende dat uit de voorbereidingen van de

wet blijkt dat onder ondergeschikte openbare overheden dienen verstaan te worden :

« Al de ondernemingen en al de diensten, inrichtingen of instellingen, waarvan de taak of het gezag ontleend is aan een zekere overgang van openbare macht, of die niet langer als een zuiver privaats werk of een private zaak kunnen beschouwd worden (qui dépassent les limites d'une oeuvre ou d'une affaire privée) dank zij de voorrechten welke de wet of de openbare machten hun ten nutte van het algemeen hebben toegekend (Verslag van de rapporteurscommissie der Kamer van Volksvertegenwoordigers, zittingsjaar 1931-32, Parl. Bescheiden nr. 67, blz. 5 en Raad van State, arrest nr. 6430 dd. 30 juni 1958; Douilliez, Tijdschr. Bestuursw. 1958, nr. 6, blz. 441). »

Overwegende dat tevens uit de voorbereiding van de wet blijkt dat artikel 1 par. 3 van de wet geen opsomming behelst van de aan de bepalingen van de wet onderworpen instellingen, doch dat de aldaar vernoemde organismen en inrichtingen enkel de door de wetgever gegeven en hierboven aangehaalde, definitie van « ondergeschikte openbare overheden » illustreren en toelichten (Verslag van de rapporteurscommissie der Kamer van Volksvertegenwoordigers, zittingsjaar 1931-32; Parl. Bescheid nr. 67, blz. 7);

Overwegende dat de wetgever in artikel 1 par. 3 van de wet als voorbeeld van « ondergeschikte openbare overheden » de geconcedeerde diensten vermeldt;

dat hij hierbij geen onderscheid maakt tussen de concessies verleend aan publiekrechtelijke instellingen en deze verleend aan privé-organismen (Raad van State, arrest nr. 142 dd. 26 oktober 1949 inzake N.V. - Smets-Use; Tijdschr. Bestuursw. 1950/76);

Overwegende dat de privéinstellingen die een concessie ontvangen dus aan de bestuurlijke taalwet onderworpen zijn omdat zij hun taak en hun gezag ontleen aan een zekere overgang van openbare macht, of anders gezegd, omdat zij met het beheer van een openbare dienst werden belast;

dat de privéinstellingen inderdaad slechts het beheer van een openbare dienst kunnen waarnemen in zover de openbare overheid haar eigen specifieke bevoegdheid delegeert, vermits het beheer van een openbare dienst wezenlijk buiten de bevoegdheid van de privé-organismen valt (R.P.D.B. V° Concession, nrs. 58 en 66);

Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt dat alle privéinstellingen die door de overheid met het beheer van een openbare dienst belast worden aan de administratieve taalwet onderworpen zijn vermits enerzijds de wetgever in artikel 1 § 3 de concessiehoudende instellingen als voorbeeld van de aan bedoelde wet onderworpen organismen citeert, en anderzijds de concessiehoudende instellingen juist als voorbeeld worden aangehaald omdat zij met het beheer van een openbare dienst belast zijn;

Overwegende dat de landsbonden en verbonden van mutualiteitsverenigingen, bij middel van een door de Koning verleende erkenning, met het beheer van de openbare dienst der verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering belast zijn;

dat de erkenning (machtiging) zowel als de concessie slechts een van de mogelijke wijzen is waarop het beheer van een openbare dienst aan een privé-organisme kan worden toevertrouwd (Wigny, Droit administratif, blz. 70 e.v., nrs. 78, 79, 80 en 81; Buttgenbach, Modes de gestion des services publics en Belges, blz. 394 e.v.);

Overwegende dat de landsbonden en verbonden van mutualiteitsverenigingen derhalve inzake verplichte

verzekering tegen ziekte en invaliditeit aan de bestuurlijke taalwet onderworpen zijn;

Overwegende dat artikel 4 § 1, van vermelde wet bepaalt : « In de hoofdbesturen van de staat en in die openbare diensten of inrichtingen welke, naar luid van artikel 1, § 3, aan de tegenwoordige wet onderworpen zijn en waarvan de werking zich over het hele land uitstrekt, zomede in het centraal provinciaal bestuur van Brabant, worden de zaken behandeld in de taal welke de overheden en openbare diensten van de streek moeten gebruiken zonder behulp van vertaling. Dit geldt ook in de besturen, diensten of inrichtingen waarvan de werking zich uitstrekt tot gemeenten gelegen in de ene en de andere streek, zoals deze bij de paragrafen 1 en 2 van artikel 1 zijn bepaald »;

Overwegende dat Dilbeek in het nederlandstalig gebied van België ligt; dat de landsbond en het verbond van Brussel, waarvan de werking zich uitstrekt tot het nederlandstalig en het franstalig gebied, derhalve de zaak van oorspronkelijke eiser in het Nederlands dienden te behandelen; dat dit echter niet gebeurd is; dat de beslissing immers niet in het Nederlands opgesteld werd;

Overwegende dat het schrijven dd. 20 januari 1960 van het verbond bijgevolg niet als een beslissing kan beschouwd worden; dat er dan ook hier geen datum kan worden vastgesteld om de termijn voor het instellen van beroep te doen lopen, daar een nederlandstalige beslissing ontbreekt;

Overwegende dat oorspronkelijke eiser de terugvordering van 24.288 frank door de verzekeringsinstelling betwist;

Overwegende dat de Commissie van Beroep vaststelt dat uit geen enkele wettelijke of reglementerende beschikking kan worden afgeleid dat de verzekeringsinstellingen gerechtigd zouden zijn terugvorderingen van ten onrechte uitgekeerde prestaties eenzijdig en ambtshalve op te leggen door middel van een uitvoerbare administratieve beslissing;

Overwegende dat deze bevoegdheid niet alleen door geen enkele tekst aan de verzekeringsinstellingen werd toegekend, maar dat uit de artikelen 126 ter tot 126 sexies van het organiek koninklijk besluit van 22 september 1955 blijkt dat de verzekeringsinstellingen gehouden zijn de terugbetaling van het niet-verschuldigde te vervolgen;

Overwegende dat artikel 126 ter voornoemd inderdaad onder meer bepaalde : « Stelt het verzekeringsorganisme, vóór de in artikel 126 quater, eerste lid, van dit besluit genoemde overheden, een onverschuldigde betaling vast, dan behoort het dadelijk van de verzekerde, bij ter post aangetekend schrijven, terugbetaling te eisen van de uitgekeerde onverschuldigde sommen en gelijktijdig een afschrift van die betekening gelijkerwijs aan het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit te zenden. Het is er bovendien toe gehouden de terugbetaling van die sommen onverwijld te vervolgen, onder voorbehoud evenwel van het bepaalde in artikel 120, 4e en 5e lid van dit besluit »;

Overwegende dat daaruit volgt dat de terugvordering niet het karakter heeft van een beslissing en dat het geschil in verband met de terugvordering derhalve zonder voorwerp is zodat het beroepsschrift, wat de terugvordering betreft, niet ontvankelijk is;

Overwegende dat in de huidige stand der zaak niet blijkt dat oorspronkelijke eiser verplicht is een som van 24.288 frank aan zijn verzekeringsinstelling terug te betalen;

Overwegende dat oorspronkelijk eiser eveneens verzoekt om de betaling van prestaties vanaf 1 januari 1960 voor gevolgen van het ongeval, hem overkomen op 22 mei 1959;

Overwegende dat uit het dossier blijkt dat betrokkene voor dit ongeval aansprakelijk gesteld werd en tot een correctionele straf van 50 frank veroordeeld werd op 16 oktober 1959; dat oorspronkelijk eiser derhalve geen recht heeft op prestaties voor de gevolgen van het ongeval dd. 22 mei 1959, op grond van artikel 117, 2° van het organiek koninklijk besluit van 22 september 1955;

Gelet op artikel 51 van de wet van 14 februari 1961; Gelet op de artikelen 100 en 143 van de wet van 9 augustus 1963;

Gelet op de artikelen 117, 2°, 120 en 126 ter tot sexes van het organiek koninklijk besluit van 22 september 1955;

Gelet op de wet van 28 juni 1932, inzonderlijk op de artikelen 1, 4 en 6;

Gelet op het koninklijk besluit van 4 november 1963, inzonderlijk op de artikelen 257 tot en met 259, 262, 283 tot en met 294, 300 en 304;

Om die redenen,

Beslist :

dat het hoger beroep van oorspronkelijk eiser ontvankelijk is en gedeeltelijk gegrond;

dat de beslissing van de Klachtencommissie vernietigd wordt;

dat het beroep, in zoverre het strekt tot het bekomen van prestaties vanaf 1 januari 1960 voor gevolgen van het ongeval dd. 22 mei 1959, ontvankelijk is, doch ongegrond;

dat het beroep, in zoverre het gericht is tegen de terugvordering van de som van 24.288 frank, niet ontvankelijk is, daar het zonder voorwerp is.

Tegen deze beslissing kan hoger beroep worden ingesteld bij de Raad van State binnen 60 dagen van uitgifte der beslissing.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen, jg. 1966, nr. 12 :

Haccoët J.F., Gelukkig geen symptomen maar onplezierige uitzonderingen ! — Misset H.A.J.F., EMS-mengwerk. — Snee K., Nieuwe Standaardvoorwaarden voor geruisloze oprichting ener n.v. — Van Keulen A., De Belastingsregeling voor het Koninkrijk (II). — Van Sasse van Ysselst Th., Samenwerking in de landbouw in Frankrijk.

Bestuurswetenschappen, jg. 1966, nr. 6 :

Wessel J., Overzicht van de jurisprudentie van de Kroon. — Somer J.C., Jurisprudentie van de gewone rechter in 1965. — Peters J., Jurisprudentie van het College van beroep voor het bedrijfsleven in 1964 en 1965. Doedens H.J., Uit de belastingsrechtspraak (1964-1965). — Brinkhorst L.J., Het Hof van Justitie van de Europese gemeenschappen; rechtspraakoverzicht 1965-1966.

Journal des Tribunaux, jg. 1966 - nr. 4554 :

Moreau-Margrève I., La loi du 5 mars 1965 et le régime des prêts personnels à tempérament (première partie).

nr. 4555 :

Van Impe H., Les libertés publiques dans l'Etat moderne. — Moreau-Margrève I., La loi du 5 mars 1965 et le régime des prêts personnels à tempérament (suite et fin).

Répertoire Fiscal, jg. 1966, nr. 7.8.9. :

Bailleux F., Le remboursement du précompte mobilier et la loi du 27 juin 1966.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités jg. 1966, nr. 10 :

Scoriels J., Frais de défense en justice.

Recueil Dalloz Sirey (Parijs), jg. 1966 - nr. 41 :

Plancqueel A., L'imputation des libéralités rapportables.

Nr. 42 :

Prévault J., Les droits successoraux résultant de l'adoption depuis la loi du 11 juillet 1966.

nr. 43 :

Charpentier J. et Peiser G., Vers une réglementation européenne de la pratique du ski ?

Revue Française de Science Politique, jg. 1966, nr. 6 :

Charlot M., La campagne électorale et l'enjeu de la consultation. — Cadart J., La consolidation du « two-party system » par les élections britanniques de 1966. — Mabileau A., Le régime britannique en question. — Latscha J., Une réforme constitutionnelle nécessaire. Note sur les lacunes du régime d'élection à la présidence de la République.

Revue de Psychologie des Peuples, jg. 1966, nr. 4 :

Claval P., Géographie et psychologie des peuples. — Breznik D., et Sentic M., Les études démographiques et la nationalité. — Lafont P.B., Le problème de l'hindi vu du Sud de l'Inde. — Bois G., La situation de la personne au Viet-Nam, d'après une thèse de doctorat (non imprimée) d'une Vietnamiennne.

Cahiers de Droit Européen, jg. 1966, nr. 6 :

Tallon D., Le droit communautaire, réalités et illusions. — Willemetz L., L'application de l'article 86 du traité de la C.E.E. — Van Damme J., La mise en oeuvre des articles 85 et 86 du traité de Rome.

Bulletin de la Commission Internationale de Juristes, jg. 1966, nr. 28 :

Réunion plénière de la Commission Internationale de Juristes. — Rapport du Secrétaire Général.

Der Staat, jg. 1966, nr. 4 :

Stanislaw E., Rechtspositivismus, Rechtssoziologie und Politische Wissenschaften. — Steiger H., Zur Begründung der Universalität des Völkerrechts.

Archiv des öffentlichen Rechts, jg. 1966, nr. 4 :

Spanner H., Die verfassungskonforme Auslegung in der Rechtsprechung des Bundesverfassungsgerichts.

Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie, jg. 1966, nr. 4 :

Küchenhoff G., Rechtsphilosophische Grundlagen des kosmischen Rechts. — Maynez E.G., Kritische Betrachtungen zur Lehre Rupert Schreibers über die Struktur und Gültigkeit rechtlicher Entscheidungen und Normen. — Stüttler J.A., Das Widerstandsrecht und seine Rechtsfertigungsversuche im Altertum und im frühen Christentum. — Ballweg O., Science, Prudence et Philosophie du Droit.